

Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojekt

Raikküla, Raikküla vald, Raplamaa

Raikküla mõisa park ja allee, mälestise reg nr 15300

Seotud kultuurimälestised: 15299 Raikküla mõisa peahoone, 15301 Raikküla mõisa valitsejamaja, 15302 Raikküla mõisa ait-kuivati, 15303 Raikküla mõisa tall; 15304 Raikküla mõisa küün-tõllakuur, 15305 Raikküla mõisa jääkelder, 15306 Raikküla mõisa sepikoda.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Muinsuskaitse tegevusluba EMU000164 / VS 137/2004-E

Stadium: PP

Töö nr: 1657KP2

*Rekonstrueerimisprojekti koostamist toetab
Keskkonnainvesteeringute Keskus*

Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojekt

Tellijä: MTÜ Raikküla Mõis

Vastutav muinsuskaitse spetsialist, projekti juht: Sulev Nurme

Koostajad, maastikuarhitektid: Gerly Toomeoja, Sulev Nurme

Insener: Mart Hiob

Esikaane foto: Raikküla mõisa peahoone oktoobris 2015, foto Sulev Nurme

© AB Artes Terrae OÜ 2016-2017

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	5
1.1	Projekteerimise alus. Raikküla park kui rekonstrueerimise objekt	5
1.2	Asukoht, suurus, haldaja.....	6
1.3	Kaitsestaatus, piirangud.....	7
1.4	Muinsuskaitse eritingimused	8
1.5	Ajalooline ülevaade.....	8
2	Projektlahendus	8
2.1	Kontseptsioon.....	8
2.1.1	Üldkontseptsioon.....	8
2.1.2	Likvideeritavad ja restaureeritavad ja rekonstrueeritavad objektid	10
2.2	Haljastus.....	11
2.2.1	Asukohad, liigiline valik.....	11
2.2.2	Lilleaed	12
2.2.3	Kiviktaimla	13
2.2.4	Mõisatalli aed	14
2.2.5	Ürdi- ja köögiviljaaed ning müüriäärne lillepeenar	15
2.2.6	Uus- ja täiendusistutused	16
2.2.7	Projekteeritud taimmaterjali loetelu.....	16
2.3	Teed	18
2.3.1	Liikluskeem.....	18
2.3.2	Teed ja trepid.....	18
2.3.3	Parkimine.....	18
2.3.4	Vertikaalplaneerimine	19
2.4	Arhitektuursed väikevormid, rajatised	19
2.4.1	Piirdeaiaid ja väravad, kiviaiaid	19
2.4.2	Paviljon	21
2.4.3	Kaevumaja	21
2.4.4	Purskkaev.....	21
2.4.5	Pargimööbel, piirdepostid, infotahvlid ja lipumastid	23
2.4.6	Variseinad	24
2.4.7	Mõisatalli kaevukoht	24
2.4.8	Skulptuurid, vaasid	25
2.4.9	Prügikonteinerid ja komposteerimisplats.....	25

2.4.10	Kasvuhoone.....	26
2.4.11	Valgustus.....	26
2.4.12	Kujunduskeel, nõuded arhitektuursete väikevormide ehituseks ja täiendavaks projekteerimiseks	26
3	Tööde mahud.....	27
4	Juhised tööde korraldamiseks	30
4.1	Muinsuskaitse järelvalve	30
4.2	Üldnõuded tööde korraldamiseks.....	30
4.3	Nõuded istikutele ja istutamisele.....	32
4.4	Nõuded pargiteede ehituseks, nõuded pinnasetöödele.....	33
4.5	Kaevetööde korraldamine, ladustamine.....	34
4.6	Keskkonnanõuded.....	35
4.6.1	Liikluskorraldus ehitustööde ajal	36
5	JOONISED.....	37
	LISAD.....	73
	LISA 1. Väljavõtte muinsuskaitse eritingimustest	73
	LISA 2. Lähteülesanne.....	79
	LISA 3. Piirdeaed	81
	LISA 4. Väravad	82
	LISA 5. Valgustid	84
	LISA 6. Infotahvel.....	85
	LISA 7. Pargipingid	87
	LISA 8. Kaarpink	88

1 Sissejuhatus

1.1 Projekteerimise alus. Raikküla park kui rekonstrueerimise objekt

Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojekt on koostatud MTÜ Raikküla Mõis tellimusel Raplamaal, Raikküla vallas asuva Raikküla mõisa pargi (mälestise reg nr 15300) taastamiseks (vt asukohaskeem – skeem 1; rekonstrueerimisprojektiga käsitletav ala – skeem 2).

Raikküla mõisa park tervikuna on oma ülesehituselt ühelt poolt tüüpiline, kandes eneses 1820ndate parkunsti stilistilisi jooni, teisalt on tegu aga küllaltki unikaalse pargiga, eriti arvestades tagaväljaku ajaloolist planeeringut, mis on heaks näiteks üleminekukujundusest barokselt pargiruumilt klassitsistlikule. Seepärast on oluline pargi kaitseväärtuste säilitamiseks olemasoleva algse osise võimalik säilitamine, markeerimine ja restaureerimine. Säilitamise ja restaureerimise kõrval on oluline ka ajaloolisest pargiruumist väärtusetute lisanduste eemaldamine ning uute sobimatute vaadete varjamine.

Pargiruumi ette nähtud tegevused on vajalikud pargiruumi jätkusuutlikkuse tagamiseks läbi selle restaureerimise-rekonstrueerimise hoidmaks ära edasise pargiruumi hävimise. Pargi ja mõisahoonete haldaja soov on mõisaansambel tulevikus kasutusse võtta turismiobjektina ning kultuurisündmuste toimumiskohana, mis eeldab ka olemasoleva pargiruumi kohandamist muutunud funktsioonidega tagamaks pargi väärtuste kaitse, eksponeerituse ning säilimise. Käesoleva projektiga lahendatakse pargiruumi taastamise põhimõtted, teedevõrk ja liiklusskeem, vaated (nende korrastamine, avamine ja suunamine, sh sobimatute vaadete ekraniseerimine), uusistutused, arhitektuursed väikevormid ja pargimööbel. Projekt on koostatud valdavas osas põhiprojekti staadiumis, kuid paviljon, purskkaev, ja kaevumaja on lahendatud eelprojekti staadiumis, kuna nende lõpplahendus sõltub suuresti tellija poolt tehtavast detailivalikust. Mainitud rajatiste konstruktsioon ning detailne tarindus lahendatakse tööjoonistega vastavalt valitavatele detailidele.

Projekti koostamisel on kasutatud alljärgnevaid lähtematerjale:

- muinsuskaitse eritingimused (väljavõtte eritingimustest vt lisa 1)¹;
- lähteülesanne (vt lisa 2);
- geodeetiline alusplaan (koostaja OÜ Sirkel & Mall Geodeesia, 2015)²;
- Raikküla mõisapargi esiväljaku auringi eksperthinnang (koostaja Sulev Nurme)³.
- Raikküla mõisa pargi hoolduskava (koostaja Artes Terrae OÜ, 2015)⁴.

Kasutatud ajalooliste allikmaterjalide loetelu on antud muinsuskaitse eritingimustes⁵.

Pargipuistu hinnang on teostatud ja raied on määratud Raikküla pargi hoolduskava raames⁶. Esmased hoolduskavakohased puistu hooldustööd on läbi viidud 2016. a sügisel.

¹ Nurme, S. 2016. Muinsuskaitse eritingimused Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojektile. AB Artes Terrae OÜ. Töö nr: 1605ET2. Tartu

² Sirkel & Mall Geodeesia OÜ. 2015. Raikküla mõis. Maa-ala plaan tehnovõrkudega. M 1:500. Tallinn

³ Nurme, S. 2014. Raikküla mõisapargi esiväljaku auringi eksperthinnang. Artes Terrae OÜ. Töö nr: 48MT14. Tartu

⁴ Toomeoja, G, Nurme, S. 2015. Raikküla mõisa pargi hoolduskava. Artes Terrae OÜ. Töö nr: 1547HK2. Tartu

⁵ Nurme, S. 2016.

⁶ Toomeoja, G, Nurme, S. 2015.

Projektis kasutatud fotode autorid on Gerly Toomeoja või Sulev Nurme, kui foto all ei ole viidatud teisiti.

1.2 Asukoht, suurus, haldaja

Raikküla mõisa park (skeem 1) paikneb Raikkülas, Raikküla vallas, Raplamaal. Projektiga käsitletav ala on toodud skeemil 2 ning paikneb järgnevatel kinnistutel:

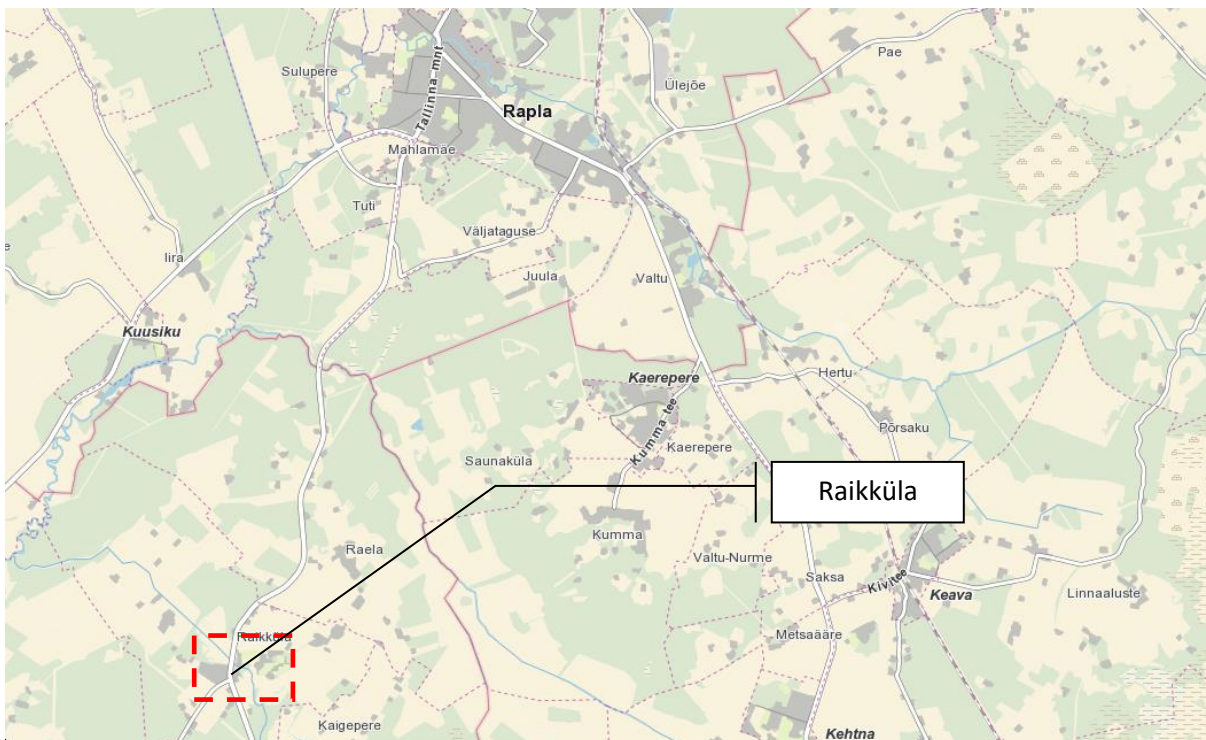
- Raikküla mõis (65402:001:0210);
- Valitsejamaja (65402:001:0235);
- Raikküla mõisatall (65402:001:0218);
- Raikküla mõisapark (65402:001:0115);
- Kiviaia (65402:001:0274).

Pargiga vahetult seotud katastriüksused on:

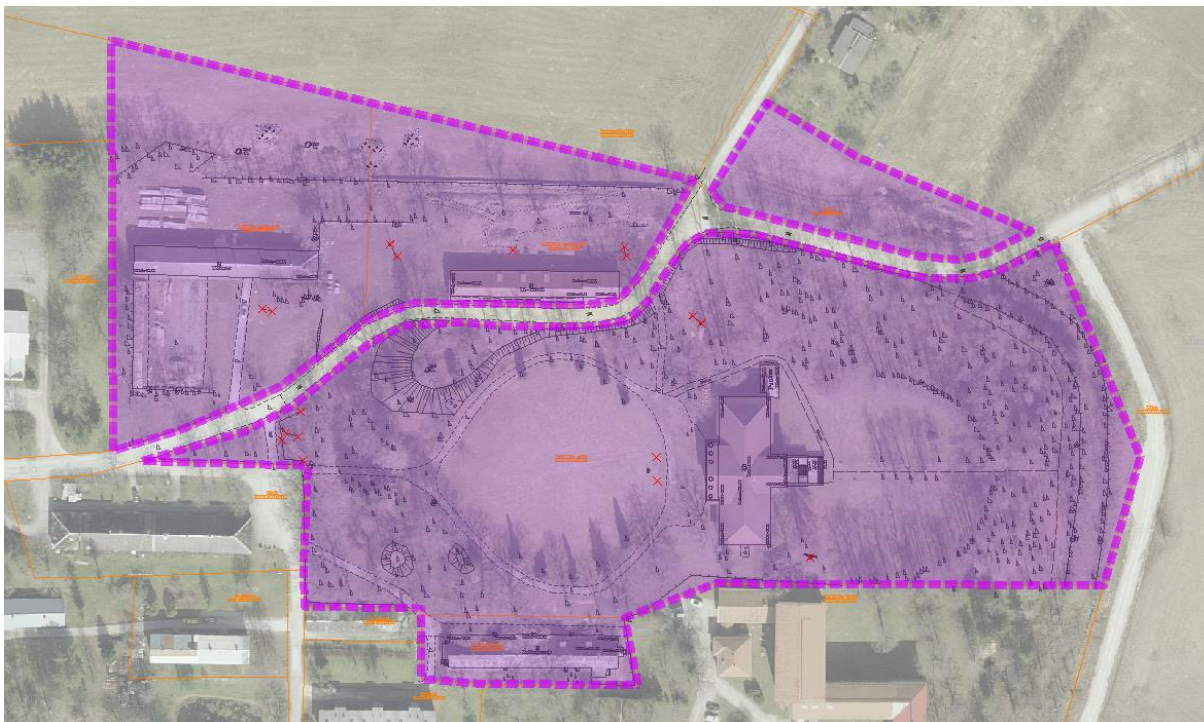
- Raikküla kool (65402:001:0076);
- Puukuuri (65401:001:0208);
- Sireli (65402:001:0025);
- 6540139 Raikküla keskuse tee L1 (65401:001:0372).

Projektala suurus on 4,4 ha.

Parki haldab MTÜ Raikküla Mõis, kontaktisik: Ivo Lambing (telefon: 56244382; e-post: ivo@raikkylamois.ee).

Skeem 1. Asukahaskeem (allikas: Maa-ameti kaardirakendus X-GIS)

Skeem 2. Projektala (allikas: geoalus⁷ ja Maa-ameti ortofoto)

1.3 Kaitsestaatus, piirangud

Raikküla mõisa park ja allee on muinsuskaitse all ehitismälestisena, reg nr 15300 ("Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi määramine" Kultuuriministri 24. augusti 2005. a käskkiri nr 265 (RTL, 01.09.2005, 93, 1423) Kuupäev: 24.08.2005)⁸.

Raikküla mõisa pargiga on seotud järgnevad ehitismälestised (reg nr / nimi; vt skeem 3):

- 15299 Raikküla mõisa peahoone;
- 15301 Raikküla mõisa valitsejamaja;
- 15302 Raikküla mõisa ait-kuivati;
- 15303 Raikküla mõisa tall;
- 15304 Raikküla mõisa küün-tõllakuur;
- 15305 Raikküla mõisa jääkelder;
- 15306 Raikküla mõisa sepikoda;

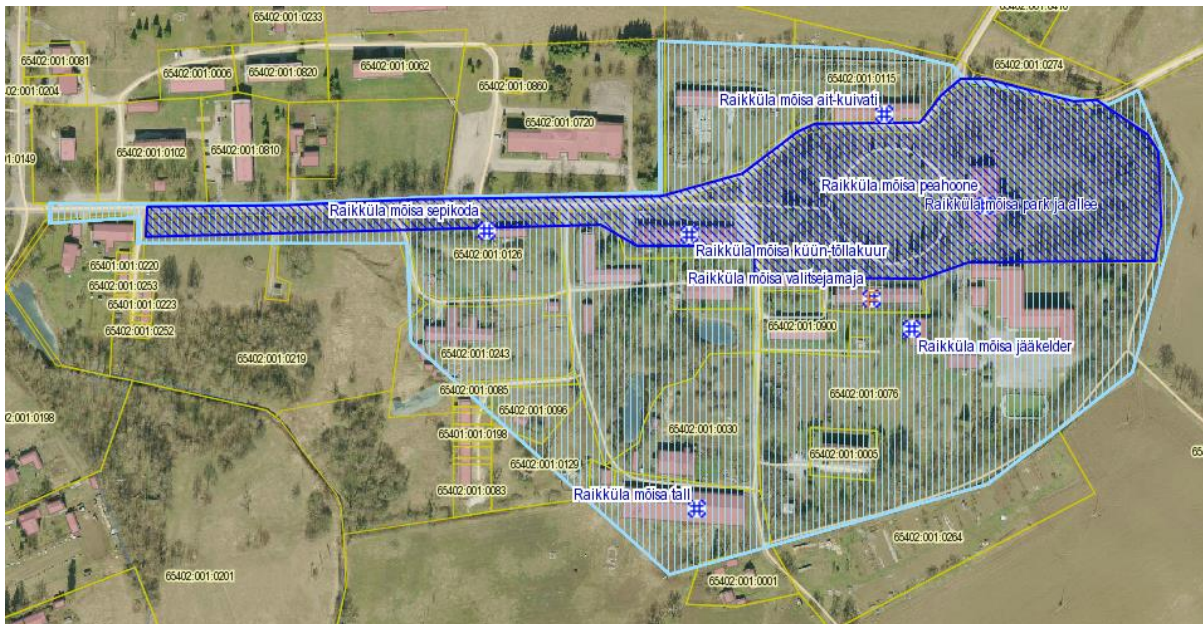
Hoolduskava alaga ei ole vahetult seotud (reg nr / nimi; vt skeem 3):

- 15303 Raikküla mõisa tall;
- 15304 Raikküla mõisa küün-tõllakuur;
- 15305 Raikküla mõisa jääkelder;
- 15306 Raikküla mõisa sepikoda.

Mälestistele on määrusega kinnitatud kaitsevöönd (skeem 3).

⁷ Sirkel & Mall Geodeesia OÜ. Raikküla mõis. Maa-ala plaan tehovõrkudega. M 1:500. Tallinn 2015

⁸ <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=view&id=15300> (vaadatud 15.11.2015)

Skeem 3. Raikküla mõisasüdame kinnismälestise kaitseala ja muinsuskaitsealused objektid (kultuurimälestised). Kinnismälestise kaitsevöönd tähistatud helesinise viirutusega, kultuurimälestise ala tähistatud tumesinise viirutusega. (allikas: Maa-ameti kaardiserver).

1.4 Muinsuskaitse eritingimused

Projekt arvestab 2016. a koostatud muinsuskaitse eritingimustega⁹. Eritingimused on Muinsuskaitseametiga kooskõlastatud 13.06.2016. a. Väljavõtte eritingimustega seatud tingimustest projektile on antud lisas 1.

1.5 Ajalooline ülevaade

Raikküla mõisa (saksa k *Rayküll*) põhjalik ajalooline ülevaade on antud muinsuskaitse eritingimustes¹⁰, lühemalt on Raikküla mõisa ja pargi ajalugu kirjeldatud Raikküla mõisapargi esiväljaku auringi eksperthinnangus¹¹ ning Raikküla mõisa pargi hoolduskavas¹². Ajaloolise ülevaatega saab tutvuda eelpoolnimetatud dokumentides, ajaloolist lühiülevaadet ei dubleerita käesolevasse projekti.

2 Projektlahendus

2.1 Kontseptsioon

2.1.1 Üldkontseptsioon

Pargi rekonstrueerimisprojekti kontseptsiooni ja üldlahenduse koostamisel on arvestatud 1878. a maa-ala plaaniga ning ansamblituumiku varaklassitsistlikku stiiliga, millele on iseloomulik regulaarne, peahoonega teljeliselt seotud ülesehitus.

⁹ AB Artes Terrae OÜ. Muinsuskaitse eritingimused Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojektile. Töö nr: 1605ET2. Tartu, 2016

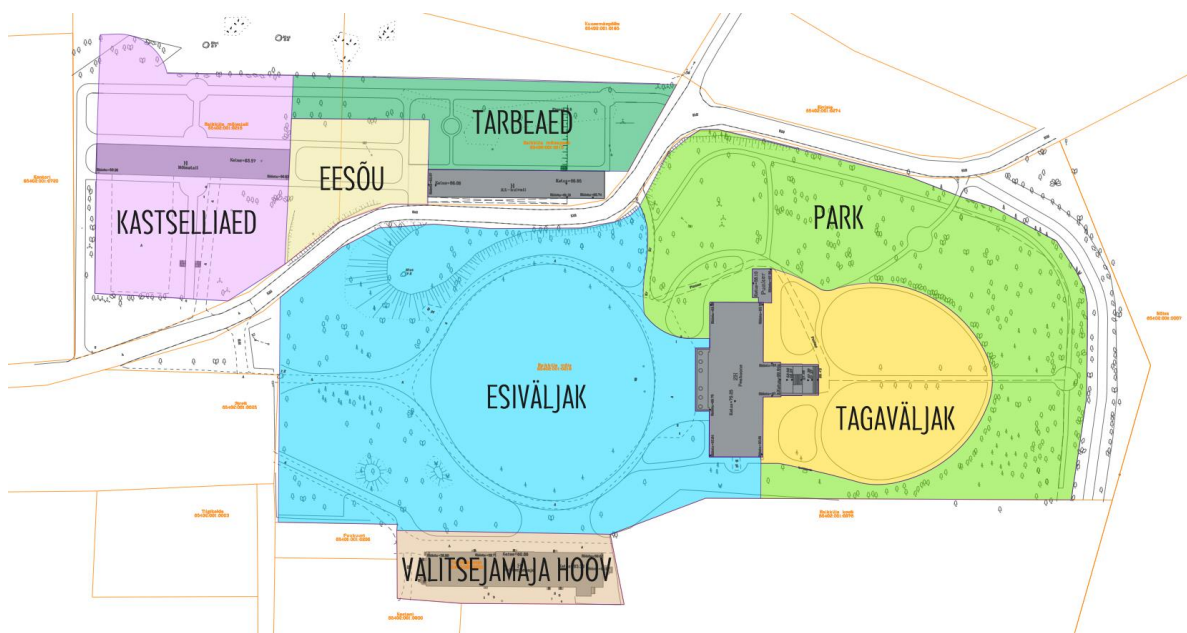
¹⁰ Jõesoo, K. Raikküla mõisa park ja allée muinsuskaitse eritingimused. Tallinn, 2015

¹¹ Artes Terrae OÜ. Raikküla mõisapargi esiväljaku auringi eksperthinnang. Töö nr: 48MT14. Tartu, 2014

¹² Artes Terrae OÜ. Raikküla mõisa pargi hoolduskava. Töö nr: 1547HK2. Tartu, 2015

Park käesoleva projekti käsitles tsoneerub pargi säilinud põhiosas klassikaliselt esi- ja tagaväljakuks (skeem 4), mille annab ette pargi varaklassitsistlik ülesehitus, ning tagaväljakut piiravaks suletud pargiosaks. Kastellihooned ümbritsevad on tsoneeritud vastavalt kompleksi plaanitavale kasutusele Kastelliaia, Tarbeaia ja Eesõueks. Kastelliaed markeerib endist karjakastelli mahtu ja hooned sisehoovi. Ürdiaed markeerib karjateed ning on kohandatud alale rajatud mälestuskiviga, avatud Eesõu jääb valdavalt murualaks, markeerides endist avatud ala ait-kuivati ja karjakastelli vahel.

Tagaväljaku puhul on tegu olnud vabakujulisema ülesehitusega, kuid millel oli mahuliselt siiski teatav sümmeetriline paigutus. Hilisemalt peahoone kõrvale rajatud uue koolimaja tõttu on olemasolev tagaväljak surutud kitsamaks, mistõttu on tekkinud üldmuljelt pigem suletum ja baroksele pargiruumile omasem ruum – seetõttu on tagaväljaku lahenduses rõhku pööratud olemasolevale ajaloolisele pärnadereale ning mahulisele sümmeetriale ja selle teadlikule rõhutamisele. Tagaväljakule on projekteeritud paviljon selle arvatavale ajaloolisele asukohale (vt 1878.a plaani EAA 3724.4.259 ning muinsuskaitse eritingimuste skeem 7 ja skeem 9). Tagaväljaku haljastus on plaanitud jätta jätkuvalt pargiilmeliseks, mille puhul on vajalik teostada eeskätt hoolduskavas ettenähtud heakorratõid.

Skeem 4. Tsoneering

Esiväljaku puhul on rõhutatud selle ajaloolist regulaarsust ja sümmeetriat ning pööratud tähelepanu vaadetele. Taastatakse kiviktaimla selle ajaloolisel asukohal ning markeeritakse Mungakaev kaevuehitusega ajastuomaste eeskujude baasil.

Esi- ja tagaväljak on tänaseni selgelt piiritletavad ning hoolimata nõukogudeaegsetest ehitistest pargi lõunaosas on pargituumik hästi säilinud ja ajaloolises mahus suuresti markeeritavad. Erandiks on tagaväljakuga piirnev koolimaja ala, mis lõikab endise pargiala pooleks ning mille lahendamisel on kasutatud varjavaid istutusi ja ekraniseerimist. Ekraniseerimist haljastatud variseinte abil on kasutatud ka olemasoleva kasutusse jääva väikese abihoone puhul, mis asub peahoone põhjapoolsel küljel. Üldises plaanis lähtutakse esi- ning tagaväljaku säilinud osas aga konserveerivast ja restaureerivast lähenemisest. Uusi lahendusi on kasutatud mõisatalli ja ait-kuivati vahelisel ja ümbritseval alal ning koolimaja ja puukuuride ekraniseerimisel. Kõikide uute lahenduste puhul on arvesse võetud ajaloolist pargiruumi ning sellesse sobivust.

Pargi teedevõrgu puhul on kontseptuaalne lähenemine valdavalt rekonstrueeriv, esiväljaku auringi ja sellega seotud jalgteede osas restaureeriv. Teede projekteerimisel on aluseks võetud 1878. a plaanimaterjalilt loetav ajalooline teedestruktuur, tänapäevane pargiruumi kasutus (sh hoonete sissepääsud ja funktsioonid) ning tellija vajadused. Projektala piires on karjatee osas lähtutud nii restaureerivast kui rekonstrueerivast lähenemisest. Pargi idapiiril pae- ja maakivimüüri vahel olev säilinud karjatee fragment on ette nähtud restaureerida endises mahus, mistõttu on vajalik ka sealse teega piirnevat tihedat ja kohati metsikut haljastust raietega piirata. Mõisatalli ja ait-kuivati tagusel alal taastatakse endine karjatee sarnaselt kunagi eksisteerinud mahus, olles visuaalselt ja plaaniliselt ühenduses säilinud fragmendiga.

2.1.2 Likvideeritavad ja restaureeritavad ja rekonstrueeritavad objektid

Likvideeritavad, restaureeritavad, rekonstrueeritavad ja markeeritavad objektid on esitatud joonisel 2. Projekt näeb ette pargi miljöösse sobimatute rajatiste eemaldamise (amortiseerunud tehnorajatised ja võrkaed, kuivkäimla peahoone lõunaküljel, elektri- ja valgustuspostid jms). Töötavad elektriõhuliinid tuleb asendada maakaabliga. Maakaablisse viimise lahendus nähakse ette eraldiseisva projektiga, tingimused projekteerimiseks võtta võrguvaldajalt.

Säilinud või osaliselt säilinud väikevormid ja rajatised (graniitpostid, kiviaiad, Mungakaev, Kastanimägi ja Keyserlingide mälestuskivi, Sõprusemäe jm) konserveeritakse, restaureeritakse või tähistatakse. Esiväljaku Mungakaev ja tagaväljaku paviljon rekonstrueeritakse ajastuomaste analoogide põhjal. Mungakaevu lahendus lähtub Pagari mõisa kaevumaja lahendusest (vt foto 1). Paviljon on lahendatud vastavalt tellija soovidele kinnisena lähtudes ampiiristiilis analoogidest Peterburis jm. Kastellihoone esine kaev markeeritakse paekivist müüritisega.

Esiväljaku auringi rekonstrueerimisel on säilitatud 1930ndatel istutatud elupuud, millest mõlemal pool ringi on ajaloolistest puudest säilinud 4+5 isendit. Elupuud on oluliseks osaks tänasest Raikküla mõisapargi esiväljaku miljööst. Ühele ringi põhjapoolsel küljel kuivanud elupuule on tehtud omanike poolt asendusistutus, kuid tulenevalt auringi rekonstrueerimisest on vajalik asendusistutuse ümberistutamine etteantud asukohta. Esiväljaku avatus ja vaatesuunad peahoone esifassaadile on planeeritud säilitada. Tagaväljaku keskteljelise puuderea puhul on lähtutud rekonstrueerivast lähenemisest. Ära on jäetud kõige peahoonepoolsemate puude taastamine, mis kasvades sulgeksid vaate tagafassaadile. Tagaväljaku regulaarse lilleaia puhul on ette nähtud lopsaka lilleaia taastamine toetudes ajaloolistele fotodele ja Keyserlingi märkmetele (vt muinsuskaitse eritingimused ptk 2.4). Esiväljakul asunud kunagine kiviktaimla on plaanitud välja kaevata ja restaureerida selle ajaloolises asukohas.

Kivimüüride osas on projekti raames kasutatud nii restaureerivat, markeerivat kui rekonstrueerivat lähenemist. Olemasolevad pae- ja maakivimüürid kuuluvad restaureerimisele, korrastatud müüriosad konserveerimisele. Sisemise paekivimüüri puhul on kasutatud nii markeerivat lähenemist (vt joonis 4 *Koondplaan*) kui rekonstrueerivat lähenemist. Paekivimüüridega markeeritakse kunagise kastellihoone maht. Karjateed piiravad müürid restaureeritakse ja hävinud osad taastatakse.

Uue kujundusliku elemendina on tellija ettepanekul kavandatud väike purskkaev tagaväljakule hoone teljele. Purskkaev lähtub ajastuneutraalsest või pigem historitsistlikust vormikäsitlusest.

Uued lisandused nagu mälestuskivi aidahoone taga, punker peahoone kõrval jm on kohandatud pargiruumi.

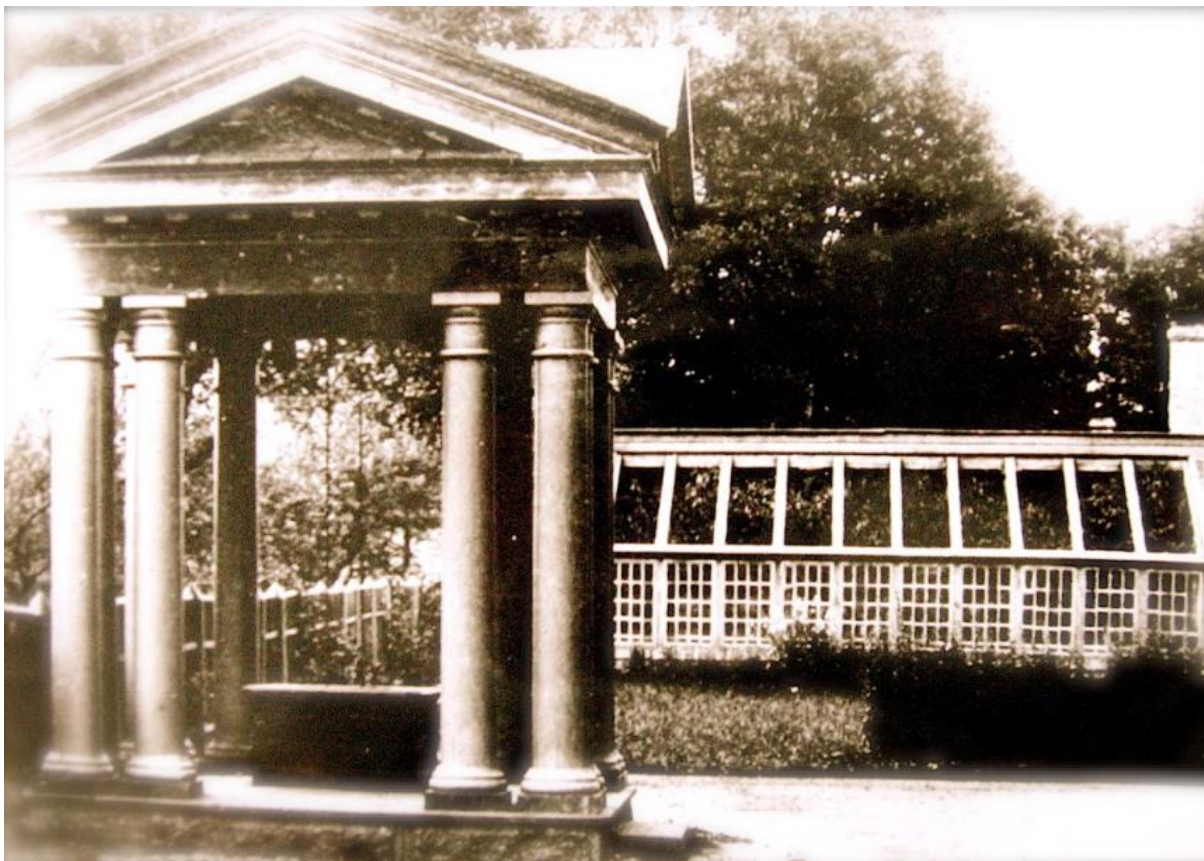

Foto 1. Pagari kaevumaja¹³

2.2 Haljastus

2.2.1 Asukohad, liigiline valik

Et omaaegseid istutusskeeme pole säilinud on taastamisistutuste valikul (eelkõige lilleaed, kiviktaimla) valikul lähtunud kändudest, parki kujutavatest vanadest fotodest, pargi vaadetest ning ajastuomastest teoreetilistest lähtekohtadest taimegruppide moodustamisel ning asukohtade valikul. Olemasolevat olukorda arvesse võttes (tänapäevase mõisakompleksi suurus, peahoone kõrval asuv koolimaja jm) on uusistutusi kõrghaljastuse ja hekkidena paigutatud ka kohtadesse, kus neid ajalooliselt olnud ei ole, kuid kus nad on vajalikud ebasoodsate vaadete varjamiseks või vaadete suunamiseks. Kõrghaljastuse paigutamisel on lähtunud eeskätt kändudest ja vaadetest ning olemasolevate ja projekteeritud teede asetusest.

Liigiliselt on kasutatud külma- ja haiguskindlaid ja Eesti mõisaparkides tavapäraseid liike (ebajasmiin, sirel, kibuvits, pargiroosid). Pargirooside valikul on eelistatud nn „vanu“ vorme (nt 'Hansaland' ja 'Robusta'). Vormide valikul on lähtunud vastupidavusest, erinevast kõrgusest ja õievärvusest.

Leht- ja okaspuud on ette nähtud istuda üksikistutustena esiväljakul, peahoone läheduses lõunapoolsel küljel ning mõisatalli eeshoovis. Avatakse vaade ait-kuivati ja valitsejamaja vahel hoonete keskelgedel. Täiendavad puuderead on ette nähtud välimise põhjapoolse maakivimüüri taha. Üksikistutused rajatakse raiutud puude asemele, täiendavate pargi liigendajatena (sealhulgas endiste hoonemahtude

¹³ ERM Fk 887:745. Pagari mõis (Paggar), kaev 1909.

markeerijatena) või pargisest vaadete pilgupüüdjatena / varjajatena. Kasutatud on Eesti mõisaparkides tavapäraseid, valdavalt kodumaiseid külmakindlaid ja haiguskindlaid liike.

Haruldastest liikidest leidub pargis esiväljakul hall pähklipuu (*Juglans cinerea*) ja künnapuu (*Ulmus laevis*). Mõlemad säilitatakse.

2.2.2 Lilleaed

Tagaväljakul ajalooliselt olnud lilleaia puhul näeb projekt ette selle osalise taastamise. Lahenduse loomisel ja taimede valikul on lähtutud Raikküla mõisa ajaloolistest fotodest, Keyserlingi märkmetest¹⁴ ja nn "vanadest" lilleliikidest. Hoolduse lihtsustamiseks ei ole peenrad jaotatud kitsaste kruusatud teedega gruppideks (nagu võis olla 1880nadel – vt foto 2). Lähtuvalt vajadusest hoida sajuvesi hoonete seintest eemal ning võimalusest kontsertite jm ürituste ajal vabalt liikuda peahoone ümber on peahoone ümbruse teed, sh lilleaia poolne tee ajaloolisest mõnevõrra laiem. Rajamisel võib peenra mahtu koostöös projekti autoriga suurendada kuni 1 m ulatuses peahoone suunas.

Lilleaia lahendus ja taimede valik on esitatud joonisel 8 *Lilleaed*. Lilleaia kavandil on lähtutud nn vanadest liikidest ja sortidest ning liikidest, mida mainib oma märkmetes ka Keyserling, samuti taimede lehe- ning õieilust, lopsakusest.

Taimede täpne maht täpsustub liikide valikul. Täpne liikide valik teha koos projekti autoriga vahetult ehitamise eelselt lähtudes hetkeseisus puukoolides saadaolevast sortimendist. Järgnevalt on välja toodud istikute orienteeruv maht m² lõikes vastavalt liigile (tabel 1).

Foto 2. Pargi tagaväljaku lilleaed 1887¹⁵

¹⁴ Taube 1902

¹⁵ Taube, H. v. 1902. Graf Alexander Keyserling. Band II. Berlin; illustratsioon enne lk 401

Tabel 1. Tagaväljaku lilleaia taimevalik (värvus tabeli päises vastavalt joonisel 8 kasutatud gruppide erinevaid kõrgusi tähistavatele värvustele)

LILLEAIA TAIMEVALIK

eesti k	ladina k	märkused	kogus tk/m ²
I kõrgusklass / 100...120 cm			ca 2
aed-kuldvits	<i>Solidago hybrida</i>	kõrgemad sordid ja vormid	2
hambuline kobarpea	<i>Lingularia dentata</i>	erinevad sordid	2
harilik kitseenelas	<i>Aruncus sylvestris</i> , syn. <i>A. Vulgaris</i>		2
heleenium	<i>Helenium</i>	kõrgemad sordid	3
kaunis (inglise) aster	<i>Aster novae angliae</i>	erinevad sordid (kuni 150 cm)	4
sinine käoking	<i>Aconitum napellus</i>	nt 'Carneum' ja 'Newry Blue'	2...3
õiekas (belgia) aster	<i>Aster novi-belgii</i>	erinevad sordid	4
II kõrgusklass / 70...90 cm			ca 4
aed-kukekannus	<i>Delphinium cultorum</i>	erineva õievärvusega sordid	1...3
aed-päevaliilia	<i>Hemerocallis</i>	kõrgemad sordid	3...4
heleenium	<i>Helenium</i>	keskmise kasvuga sordid	3
purpur-siilkübar	<i>Echinacea</i>	'Cheyenne Spirit'	1...3
amellaster	<i>Aster amellus</i>	'Brilliant'	5...7
III kõrgusklass / 40...60 cm			ca 5
amellaster	<i>Aster amellus</i>	erinevad sobiva kõrgusega sordid	7...9
aed-leeklill	<i>Phlox paniculata</i>	erinevad sobiva kõrgusega sordid	2...3
hosta	<i>Hosta</i>	erinevad sordid	1...4
kurereha	<i>Geranium</i>	nt 'Patricia' ja 'Brookside'	1...7
männas-neiusilm	<i>Coreopsis verticillata</i>	erinevad sordid, madalakasvuline	3...5
purpur-siilkübar	<i>Echinacea</i>	erinevad sordid	1...3
suur härjasilm	<i>Leucanthemum maximum</i>	erinevad sordid	5...7
särav-päevakübar	<i>Rudbeckia fulgida</i>	'Little Goldstar'	2...3
IV kõrgusklass - ääristus / < 40 cm			ca 8
aednelk	<i>Dianthus</i>	erinevad sordid	9
(väri-)helmikpöör	<i>Heuchera</i>	erinevad sordid	5...7
hübriidnelk	<i>Dianthus hybrida</i>	erinevad sordid	9
männas-neiusilm	<i>Coreopsis verticillata</i>	erinevad sordid	3...5

2.2.3 Kiviktaimla

Välitööde põhjal on põhjust arvata, et kiviktaimla kehend on suuresti säilinud. Paekivist terrassid ja kiviread on õhukese pinnasekihi all äratuntavad, laiguti kasvab pärandina algistutusest metsistunud padjandtaimi.

Kiviktaimla terrassid tuleb välja puhastada pinnasest, liikuvad või irdunud kivid fikseerida. Istutusala pinnas tuleb min 15 cm sügavuselt välja kaevata ja asendada umbrohuvara kasvumullaga. Alternatiivne võimalus on eemaldada mehhaaniliselt umbrohi ja mullast umbrohujuured. Keemilisi tõrjevahendeid kasutada ei tohi. Olemasolevad säilinud pinnakattetaimed võib välja kaevata ja siirata gruppidega peenra servaaladele.

Kiviridade väljapuhastamisel peab arvestama alljärgneva:

- alpitaimlates kasutatavad kivid peavad olema pinnases 1/2...2/3 ulatuses;
- kivide paigutamisel ja kiviterrasside taastamisel tuleb jälgida olemasolevaid kiviterrasse, irdunud kivid, erodeerunud ja varisenud kohad teha tagasi olemasolevast materjalist;
- taastamisel kasutada samatüübilist kivi (murtud paas);
- taimegruppide suurus mitte üle 1 m².

Liigivalikul on soovitatav kasutada levinumaid alpitaimi nagu näiteks:

• <i>Acantholimon glumaceum</i>	- kilejas siilirohi
• <i>Alyssum saxatile</i>	- kalju kilbrohi
• <i>Arabis albida</i>	- valkjane hanerohi
• <i>Astragalus angustifolius</i>	- hundihammas
• <i>Aubrieta cultorum</i>	- aedaubrieeta
• <i>Dianthus deltoides</i>	- nurmelk
• <i>Dianthus caesius</i>	- hall nelk
• <i>Dryas octapetala</i>	- harilik drüas
• <i>Helianthemum hybridum</i>	- kuldkann
• <i>Thymus serpyllum</i>	- nõmm-liivatee jt liivateede liigid
• <i>Inula ensifolia</i>	- mõõklehine vaak
• <i>Sedum</i> sp	- kukeharja liigid
• <i>Saxifraga</i> sp	- kiviriku liigid
• <i>Sempervivum</i> sp	- mägisibula liigid
• <i>Helianthemum hybridum</i>	- kuldkann
• <i>Gypsophila hybrida</i>	- vänd-kipslill

Põõsastest võib kasutada Dammeri tuhkpuud (*Cotoneaster dammeri*), leetpõõsast (*Genista tinctoria*) ja kadaka (*Juniperus*) ning kukerpuu (*Berberis*) roomavaid vprme. Täpne kavand koos liigivalikuga teha koos projekteerijaga peale kiviterrasside väljapuhastamist.

2.2.4 Mõisatalli aed

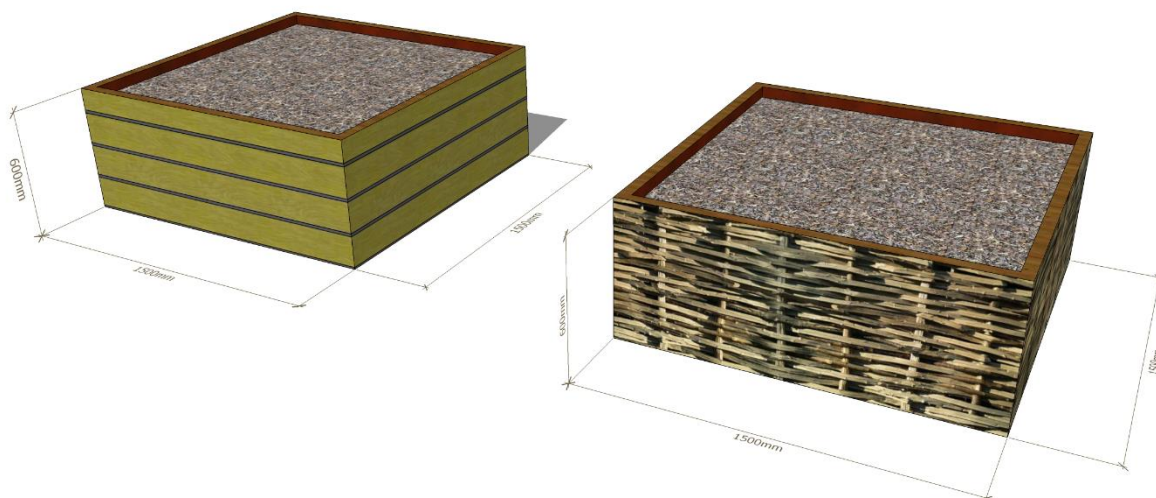
Mõisatalli aed on kujundatud markeeritava kastellihoone endisse sisehoovi. Hooned on markeeritud maast tõstetud paekivimüüridega. Vertikaalsuunas markeerib hoonete asukohta õunapuude istutus. Sisehoovi kujundatud peenarde kuju lähtub XVIII sajandi II poole ja XIX sajandi alguse vormikõhnest ning XIX sajandi ornamentaalsetest köögiviljaaedadest. Peenrad on lahendatud lihtsate muruparteritena, mille bordüür istutada läikivast tuhkpuust (*Cotoneaster lucidus*) või harilikust jugapuust (*Taxus baccata*). Hekid põetakse profiilis 50x50 cm. Hekkide läbipääsude otsad rõhutatakse kerajate mahtudega läbimõõduga kuni 1 m ja kõrgusega kuni 1 m. Vormid põetakse välja hekidest või istutatakse hekkide otstesse hariliku elupuu keravormid 'Globosa'. Bordüüri siseküljele on ette nähtud 1 m laiune istutusala suvelilledele ja dekoratiivsetele köögiviljadele. Suvelillede istutusala võib ära jätta ja asendada muruga. Suvikute liigivalikut ja istutusskeemi võib erinevatel aastatel vahetada. Mõlemas peenras kasutada sama istutusskeemi ja liigivalikut.

Peenarde keskele on ette nähtud postamendil skulpturaalne vaas (vt skeem 7). Vaasis kasutada agaavi, riitsinust või erinevatest liikidest suvikutest kompositsiooni. Liigivalik on soovitatav valida koos projekti autoriga.

2.2.5 Ürdi- ja köögiviljaaed ning müüriäärne lillepeenar

Projektis on näidatud karjatee äärse müüri esise peenra ja ürdi- ja köögiviljaaia (tarbeaia) asukoht. Peenarde rajamine on valikuline ja ei ole ansambli taastamisel esmatähtsusega. Ürdi- ja köögiviljaaia lahendus valitakse eelkõige vastavalt ait-kuivatisse plaanitud toitlustuskoha vajadustest lähtuvalt või tutvustava õppeaia põhimõttel. Eelistatud on tõstetud peenarde rajamine. Tõstetud peenarde tegemisel peab arvestama alljärgnevaga:

- peenarde laius peaks jääma soovitatavalt vahemikku 800...1500 mm, vastasel juhul on peenarde hooldamine keskosas komplitseeritud;
- peenarde kõrgus maapinnast 200...600 mm;
- peenraid ei tohi rajada olemasolevate puude juurtele (võra alla);
- peenarde piirdematerjalina kasutada rõhtlaudist või vitspunutist (vt skeem 5).
- peenarde omavaheline soovitatav minimaalne vahe 1200 mm (hoolduseks vajalik läbipääs väiketraktori või ATV-ga).

Skeem 5. Tõstetud peenrad

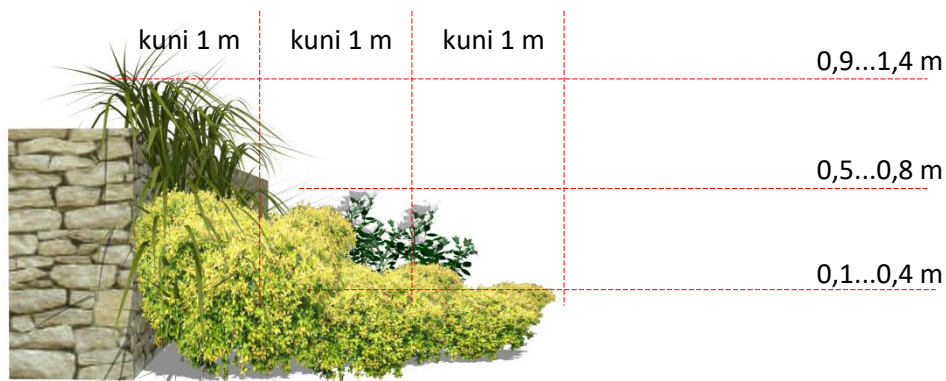
Müüriäärne peenar rajatakse joonisel 4 näidatud alale. Peenar rajatakse maapealsena tee ja müüri vahelisele alale. Tänu sellele, et müür akumuleerib soojust, võib selle ääres kasvatada soojalembelisemaid suvikuid või püsikuid (lavendel, viinapuu jne). Peenar koostatakse vabakujulistest erineva kõrgusega maitsetaimedest ja ilutaimedest (vt fotod 3 ja 4). Taimed istutatakse vaheldumisi kuni 1 m² suuruste gruppidega järgides taimede kõrguste valikul skeemil 6 näidatud põhimõtet. Kasutada võib lisaks maitsetaimedele ka roose, pojenge, püsililli ning suvikuid ja püsikuid vaheldumisi.

Nii ürdi-köögiviljaaia kui müüriäärse peenra võib rajada ka murualana. Müüriäärse peenra rajamisel murualana jäetakse ära peenra otsi markeerivad pöösaistutused. Püsikute kasutamisel peenra lahendus täpsustada koostöös projekti autoritega.

Foto 3 ja 4. Müüriäärse peenra näide (Rousham park, Inglismaal, Sulev Nurme fotod)

Skeem 6. Müüriäärne peenar

2.2.6 Uus- ja täiendusistutused

Kuna pargipuistu on ka peale 2016. a raieid suhteliselt tihe, ei ole projekteeritud taastamisistutuste arv suur. Uusistutused on ette nähtud peamiselt Mõisatalli kinnistu ossa loodud uue lahenduse teostamiseks. Mõisa pargi osas on uusistutused ette nähtud esiväljaku osas põõsarinde osakaalu suurendamiseks peahoone lähedasel alal ning puude istutused koolimaja vaadete varjamiseks. Peahoone taga taastatakse keskteljel olev allee. Ülejäänud pargiosas tuleb teha taastamisistutusi jooksvalt vastavalt olemasolevate puude hääbumisele. Puud asendatakse samal kohal ja sama liigiga juhul kui asendatakse harilik tamm, pärnaliigid, harilik toomingas, harilik pihlakas, lehiseliigid, harilik kuusk või künnapuu või pärnaliikidega juhul, kui asendatakse harilik saar ja harilik jalakas. Hääbumise korral kuuluvad asendamisele esmajärjekorras esiväljakul olevad künnapuu, mõisapargi esiküljel olevad kuus tamme ning peahoone esifassaadi ääristavad puud (saar, vaher ja eelpool mainitud päklikpuu) (vt joonis 4 Koondplaan).

2.2.7 Projekteeritud taimmaterjali loetelu

Projekteeritud uusistutused on näidatud joonisel 4 Koondplaan. Tagaväljaku lilleaia taimede valik ja orienteeruvad mahud m² kohta on toodud peatükis 2.2.2 ning neid käesolevas peatükis ei käsitleta.

Kõikide lillede täpsete koguste puhul konsulteerida aednikuga, lõplik liigivalik teha koos käesoleva projekti autoritega; mahud sõltuvad kasutatavate taimede liigist ja liikide suuruselt. Käesoleva projektiga ei määrata ürdiaias, mõisatalli aias ja müüriäärses lillepeenras kasutatavate konkreetsete istikute liike, sorte ning hulka. Antud projektiga jäetakse määramata ka kiviktaimla taimede täpne valik ja maht. Muu pargialal projekteeritud taimmaterjal on esitatud tabelis 2. Projekteeritud hekkide puhul on arvestatud istikuid 2 tk jooksva meetri kohta. Mõisatalli regulaarpargi istikute puhul on arvestatud bordüüri puhul 3 istikut jooksva meetri kohta ning suvelilledel puhul 15 istikut m² kohta.

Tabel 2. Parki projekteeritud taimmaterjal

Nimetus eesti keeles	Nimetus ladina keeles	Sort/vorm	Istikute arv
Okaspuud			
siberi nulg	<i>Abies sibirica</i>		10
harilik elupuu	<i>Thuja occidentalis</i>		1
harilik elupuu	<i>Thuja occidentalis</i>	'Columna'	10
harilik jugapuu	<i>Taxus baccata</i>		3
Kokku:			22
Lehtpuud			
harilik tamm	<i>Quercus robur</i>		11
läänepärn	<i>Tilia europaea</i>		40
iluõunapuu	<i>Malus</i>	'August Vaga'	18
harilik pihlakas	<i>Sorbus aucuparia</i>	valikuline	6
harilik vaher	<i>Acer platanoides</i>	'Crimson King'	3
Kokku:			78
Põõsad			
ebajasmiin	<i>Philadelphus</i>	tugevaskasvuline täidisõieline	6
pargiroos	<i>Rosa</i>	kõrgekasvuline (vt roos.ee)	3
pargiroos	<i>Rosa</i>	'Hansaland'	10
pargiroos	<i>Rosa</i>	'Robusta'	15
pargiroos	<i>Rosa</i>	'The Bishop'	16
tüviksirel*	<i>Syringa</i>	valikuline	4
*poogitud 1 m peale			Kokku: 54
Hekk			
elupuu	<i>Thuja occidentalis</i>	põhiliik	632
harilik metsviinapuu	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	valikuline	123
Kokku:			755
Mõisatalli aed			m ²
harilik jugapuu / läikiv tuhkpuu	<i>Taxus baccata</i> / <i>Cotoneaster lucidus</i>	põhiliik	583
elupuu	<i>Thuja occidentalis</i>	'Globosa'	16
suvelilled		valikuline	2775
Kokku:			3374

2.3 Teed

2.3.1 Liiklusskeem

Mõisa park piiratakse esiväljaku ja valitsejamaja ümber ning tagaväljaku koolipoolses osas täies ulatuses metallpiirdeaia (vt ka ptk 2.4.1). Lisaks metallpiirdeaiale ümbritseb mõisaparki paekivimüür. Kõik juurdepääsud mõisaparki toimuvad läbi jalg- või autovärvate. Autovärvatena toimivad joonisel 5 toodud väravad A, B, C, D ja K – neist viimane on mõeldud eelkõige teenindavale transpordile. Ülejäänud väravad omavad jalgvärava funktsioone.

Teede projekteerimisel on arvestatud teenindava transpordiga. Sõiduautoga on läbitav mõisatallini viiv tee (läbi värava B ja C), peasissepääsu (A) ja teenindus-sissepääsu (K) omavaheline ühendus, esiväljaku auring ning juurdepääsutee valitsejamajani (läbi värava D). Läbi viimatimainitud värava toimub ka valitsejamajaga seonduv teenindusliiklus. Endise karjatee alguskohal asub eemaldatav väravapaneel (J), millega on tagatud ligipääs teenindavale transpordile. Ülejäänud sõelmekattega teesad ning sisseniidetavad teed on mõeldud kasutamiseks kergliiklusele (v.a hooldustransport).

Parkimislahendus on kirjeldatud peatükis 2.3.3.

2.3.2 Teed ja trepid

Restaureeritavad, rekonstrueeritavad ja uued teed on esitatud joonisel 3 *Teedevõrgu skeem*.

Esiväljaku ja muu pargiosa säilinud teed säilitatakse võimalikult suurel määral olemasolevatel asukohtadel. Pargiruumis hävinud jalgteed ning esi- ja tagaväljak taastatakse olemasolevatel trajektooridel või rekonstrueeritakse 1878. a plaani alusel. Tagaväljakul olevad teerajad ning karjatee lähtuvad ajalooliste teede trajektooridest, mida on osalt korrigeeritud vastavalt tänapäevasele krundipiirile ja olukorrale. Mõisatalli ja ait-kuivati teedevõrgud on kavandatud nende alade kasutusfunktsiooni arvestades ning kohandatud 1878. a plaani arvestades. Jalgteede laiuste valikul on lähtutud väikesemõõdulisest mehhaniseeritud hooldustehnikast. Projekteeritud teede laiused ja asukohad on näidatud joonisel 4.

Teekatendite projekteerimisel on eelistatud jalgteedel vett läbilaskvaid teekatteid (graniitsõelmed, munakivisillutis, graniitkivi). Pargi jalgteed on graniitsõelmekattega. Graniitsõelmed võib asendada purustatud kruusaga. Teede ääristamisel on kasutatud metall-ääristust, munakivikattega parklaalal võib vajadusel kasutada äärekivi. Jalgteed võib rajada ka ääristuseta. Tagaväljakule on projekteeritud lisaks murukattega jalgteed, mis markeeritakse murupindades madalama niitmiskõrgusega (tee kohas 3..5 cm). Projekteeritud teekatendid on esitatud joonisel 6.

Lähtuvalt tekkivast kõrguste vahest seoses kastellihoone mahu markeerimisega on kavandatud kaks kiviastmetega treppi mõisatalli esihoovi ning üks trepp ait-kuivati tagusele jalgteele seoses hoone tagafassaadi pinnasest väljapuhastamisega tekkinud kõrguste vahega. Projekteeritud mõisatalli esiväljaku treppide lõige on esitatud joonisel 7.

2.3.3 Parkimine

Parklad on projekteeritud vastavalt muinsuskaitse eritingimustes sätestatud asukohtadesse. Lõunapoolsem parkla (8 parkimiskohaga) on ette nähtud valitsejamaja teenindamiseks ning sinna loodava majutusasutuse külalistele kasutamiseks. Põhjapoolsem parkla (10 parkimiskohaga) on mõeldud pargi külastajatele. Parklate kate on lahendatud vastavalt graniitsõelmetega või munakividega. Täiendavalt on ette nähtud parkimiskohad mõisapargi külalisi vedavatele bussidele (maksimaalselt 2 kohta) peasissepääsu kõrval olevale kolmnurksele alale munakividega kaetud kohas.

2.3.4 Vertikaalplaneerimine

Vertikaalplaneerimine on antud joonisel 5.

Projektis on esitatud projekteeritud kattega teede ja platside vertikaalplaneerimise lahendus. Olemasolevate murupindade kõrgusi ei muudeta, mikrolohud ja künkad võib tasandada muruparanduste käigus jooksva hooldusega. Vertikaallahendust ei ole antud sisseniidetavatele teedele. Teede ehitamisel tuleb jälgida, et tee pind jääks ümbritsevast haljasalast veidi kõrgemale, üleminek teedelt haljasaladele rajada sujuvalt kuni 10% kaldega. Teedele anda ristikalle kruusateedel 2..3%, et pinnavesi voolaks teekattelt muru-alale. Hoonetest ja rajatistest juhtida pinnavesi eemale. Hoonete seinast 0,5 m ulatuses anda sillutisriba kaldeks 6...10 %. Hoonete ümbruse vertikaalplaneerimisel on aluseks võetud tellijaga kooskõlastatud hoonenurkade ja treppide kõrgused, kõrgused täpsustatakse peahoone restaureerimisprojektiga. Valitsejamaja ja mõisatalli juures on aegade jooksul maapind tõusnud ning kohati on see esimese korruse põrandast kõrgem. Projektis on ette nähtud hoone seinad välja kaevata ja anda kalle hoonest eemale lähtudes valitsejamaja juures hoone restaureerimisprojektis antud kõrgustest, mujal tuleb lõplikud kõrgused täpsustada vastavalt hoonete restaureerimisprojektidele. Valitsejamaja juures on kahes kohas vajalik sademevesi kokku koguda ja rajada kohapealne immutusala (killustikust imbakraav) või juhtida see toruga kaugemale ja sobivas kohas immutada. Immutussüsteem lahendada eraldi projektiga. Kaaluda võib sajuvett akumulatsioonide süsteemide kasutamist (nt Heitkerbloc). Ait-kuivati teepoolsesse külge on projekteeritud munakividest nõva, mis on eraldi tähistatud. Projektis ei ole muudetud ala läbivat kruusatee kõrgust, kuid soovitatav on ait-kuivati kagunurgas olevat kruusatee pinda viia madalamale, andes sellele ühepoolse kalde hoonest eemale.

Juhul kui hoonete projektis muutub treppide ja sokli väljakaevamise kõrgus tuleb anda ka uus hoone ümbruse maapinna vertikaalplaneerimise lahendus. Täpsema vertikaalplaneerimise lahenduse koostamiseks on vajalik täpsustada teostusmöödistuse andmetele tuginedes.

Väljakaevatav pinnas ladustada lokaalselt erinevatesse kohtadesse muru/aasa aladele puu juurte piirkonnast välja. Väljakaevataval pinnasel ladustada eraldi kasvumuld ning aluspinnas. Kasvumuld kasutada ära haljastustöödel.

2.4 Arhitektuursed väikevormid, rajatised

2.4.1 Piirdeaiaid ja väravad, kiviaiad

Piirdeaiaid on projekteeritud esiväljaku ja valitsejamaja ümber ning tagaväljaku koolipoolsele küljele (vt joonis 4 *Koondplaan*). Piirdeaedade valikul on lähtutud ajalooliste piirete asukohast, v.a piire esiväljaku ja ait-kuivati vahel, mille asukoht on tingitud seoses vajadusega park eraldada läbivast maanteest ja piirdeaed kinnistu piiril mõisakompleksi ja uue koolimaja vahel. Esiväljaku peasissepääsu poolsele küljele on projekteeritud esinduslikum sepisaed, ülejäänud esiväljakut piirav metallpiire on ette nähtud lakoonilisema kujunduskeelega keevitatud paneelaiana. Sepisaed on kavandatud XIX sajandi alguse stilistikat ja peahoone metallbalustraadide ornamentikat järgides võimalikult õhuline ja klassikalise lahendusega. Sepispaneelid kinnitatakse nelikanttorudest maasse valatavatele postidele. Posti katted valmistada eritellimusel profileeritud servaga malmkatetena või valtsituna, postikatete keskele on ette nähtud ornamentaalsed ajastuomases stiilis ehisnupud. Piirdeaiaid rajatakse ilma alusmüürita. Lisades (vt lisa 3) on näidatud valmistoodanguna valmistatavad paneelaedade ja väravate näited (pärinevad Mexlem'i toodangust, kuid kasutada võib mistahes tootja sarnaseid tooteid), mis järgivad peavärava ja sellega seotud piirdeaia sarnast varbade jaotust, materjali, kvaliteeti ja kujunduskeelt.

Piirdeaedade kõikide metallosade värvus on must (matt).

Ülejäänud osades restaureeritakse säilinud kiviaiad. Karjatee äärsed parki kahest küljest piiravad kivimüürid – sees paekivi, väljaspool maakivi – puhastatakse pinnasest ja taastatakse. Taastamisel kasutatakse ära aedadest irdunud materjal. Taastatavate müüride kõrgus vastavalt terviklikult säilinud müüriosade kõrgusele. Kiviaedade taastamisel tuleb arvestada sellega, et aedade peale kasvanud puud tuleb taastamisel eemaldada.

Seoses komplitseeritud asendiga naaberkinnistute suhtes on parki projekteeritud kokku 16 väravat (asukohad vt joonis 4). Neist kõige esinduslikum on peajuurdepääsu juures olev tiibvärav. Peavärava lahendus on esitatud joonisel 9. Peavärava puhul on lähtutud klassitsistlikule ajastule omasest ampiirstiilist, eeskätt selle haakuvusest peahoonega. Peavärav on kolmeosalise jaotusega, millest keskmine on mõeldud autoväravana ning äärmised jalgvärvatena. Peavärava postid laotakse tellistest ja krohvitakse, postitsad lahendatakse kivipostamentidena. Keskmistele postidele on tellija soovil kavandatud ornamentaalsed looduskivist või patineeritud betoonist (roheline) urnid. Urnide detailid valib tellija, urnid tuleb tellida skulptorilt. Värava tiivad on kavandatud sepisena, dekooris võib kasutada ka valumalm-detaile. Väravatiibade ornamentaalne lahendus lähtub üldmotiividel XIX sajandi alguse analoogidest ja peahoone rõdu metallbalustraadide ornamentikast, kuid kuna XIX sajandi I poolele on sageli omasem pigem massiivsem ja raskem valumalm-tarindus, siis projektlahenduses on jäädud sepise juurde, mida on lihtsam visuaalselt siduda valmistoodanguna valmistatavate aiapaneelidega. Liited, metallvarbade ja raami materjalide läbimõõdud määratakse kindlaks sepise kavandiga koostöös töö valmistava sepaga, konsulteeritakse käesoleva projekti autoriga. Peavärava kõrgust võib vähendada juhul, kui proportsionaalselt vähendatakse kogu väravaehitist.

Mõisatalli värav tehakse tellispostidega lähtuvalt endisaegse kastellivärava materjalist. Postikatted teha käsivaltsitud tsingitud terasplekist. Värava tiivad on peavärava lahendusega sarnase üldlahendusega, kuid lihtsustatud ornamentikaga, jalgväravaid ette nähtud ei ole. Liited, metallvarbade ja raami materjalide läbimõõdud määratakse kindlaks sepise kavandiga koostöös töö valmistava sepaga, konsulteeritakse käesoleva projekti autoriga. Mõisatalli värava lahendus on esitatud joonisel 10.

Paneelaedadesse jäävad väravad valmistatakse vastavalt konkreetse paneeli tootja juhiste (vt lisa 4 ja asukohad joonis 4). Valitsejamajani viiv värav (D) lahendada automatiseeritud tiib- või lükandväravana. Tiibvärava puhul jälgida, et värav avaneks väljapoole (olemasoleva tamme tüve kahjustamise vältimiseks). Tarbeaia piirile rajatava piirdeaia üks kilp (maantee ääres, endise karjatee sihil, juurdepääsukoht J) kinnitatakse postidele viisil (nt postidele kinnitatud klambritele tõstetav vm – vastavalt konkreetse kilbi tootja paneelile), mis võimaldab vajadusel kilbi lihtsa eemaldamise teenindava transpordi sissesõidu tagamiseks ürdiaeda.

Ülejäänud parki projekteeritud jalgväravad (kiviaedades) on lahendatud lihtsate ajastuomases võtmes puidust värvatena. Jalgväravate lahendus on esitatud joonisel 11.

Peavärav (A), mõisatalli värav (B), valitsejamajani viiv värav (D) ning teenindusvärav (K) on projekteeritud automatiseerituna. Tiib- ja liugväravate automaatikat käesolev projekt ei lahenda, automaatika tellida vastava alaga tegutsevalt ettevõtjalt¹⁶ vastavalt pargi ja hoonete tulevasele kasutusspetsiifikale.

¹⁶ Nt: <http://fagel.ee/automaatika/tiibvarava-automaatika/>

2.4.2 Paviljon

Paviljon on ette nähtud orienteeruvalt kunagise ajaloolise paviljoni asukohale. Kuna ei ole teada endisaegse paviljoni suurust ega detaile on paviljoni üldlahenduses arvestatud klassitsistliku vormikäsitletusega lihtsas toskaana orderis. Kuigi peahoone portikus on joonia orderis võiks pargitempel jääda tagasihoidlikuma ja Eesti parkidele rohkem tüüpilisse toskaana orderisse. Paviljon on kavandatud klassikalise ümar-pargitemplina. Tellija soovil on paviljon lahendatud seest kinnisena, võimaldamaks seda kasutada sõltumatult ilmastikuoludest.

Käesoleva projektiga antud paviljoni lahendus on soovituslik, rajatis tuleb täpsustada (sh orderi detailid) edasise projekteerimise käigus. Paviljoni kandekonstruktsioon teha puidust, sambad treitud liimpuidust. Paviljoni sambad, arhitaav, avatäited, karniisid lahendada peahoone fassaadiga toon-toonis, seiniosa värvida helehalliks. Sokliosa, trepiaste ja põrand on ette nähtud teha lõigatud paest. Katusekate käsivaltsitud tsingitud terasplekk.

Paviljoni üldlahendus on antud joonisel 14.

2.4.3 Kaevumaja

Mungakaevu pealisehitise on tellija soovil lahendatud lahtise kaevumajana sarnases võtmes nagu ajalooliselt on olnud näiteks Pagari, Polli ja Udriku parkides. Kaevumaja on lahendatud paviljoniga sarnases võtmes Pagari mõisa kaevumaja eeskujul (vt foto 1). Kaevumaja asend on valitud nii, et selle ees seistes paistaks sammaste vahelt peahoone portikus. Kaevumaja on kavandatud lihtsas toskaana orderis, kuid tellija soovil võib sambaosa ja arhitaavi lahendada ka peahoone portikusega sarnasemalt.

Kaevumaja sambad, arhitaav ja karniisid lahendada peahoone fassaadiga toon-toonis. Kaevumaja põrand, kaevu müüritis, müüritise kate on valmistatud lõigatud paeplaadist. Paeplaadi kõrgus põrandast teha 400...450 mm, et võimaldada soovi korral ka sellel istumist. Kaevu ava on ette nähtud katta löögikindla klaasiga või puidust kaanega. Kaevumaja kandekonstruktsioon teha puidust, sambad treitud liimpuidust. Katusekatteks valida käsivaltsitud tsingitud terasplekk. Kaevumaja konstruktiivne lahendus, sh orderi detailid, täpsustada edasise projekteerimise käigus.

Kaevumaja lahendus on antud joonisel 13.

2.4.4 Purskkaev

Purskkaev on projekteeritud tagaväljakule peahoone keskteljele kaarekujulise allee keskossa viiva jalgteel lõpetusele. Purskkaevu selles kohas ei ole kunagi olnud, kuid vaate suunamiseks keskteljele on purskkaevu ehitamine näidatud asukohale (asukoht vt joonis 4, purskkaev vt joonis 12) õigustatud.

Purskkaevu basseini on lahendatud ümmarguse kujuga, lõigatud kiviplaadist katteplaadiga. Purskkaevu keskossa on kavandatud betooniga fikseeritud maakividest postament (näiteks nagu Õisu mõisa purskkaevul, vt foto 6), millele paigaldatakse tellija valikul skulptorilt tellitud looduskivist, patineeritud betoonist või metallist skulpturaalne vaas. Oluline on, et vaas oleks heledates naturaalses toonides, kuid mitte valge. Skulptuur peab jälgima XVIII-XIX sajandi vormikõnet. Vaas on vormilt laiuv ja piaalilaadne, proportsioonidelt võiks sarnaneda Leetse mõisa purskkaevule (foto 5). Vaasi külgedel (toetavad vaasi) võiks olla tellija ettepanekul 2 figuuri, üks idasunnas ja teine läänesuunas (viimane oleks vaadeldav peahoone terrassilt vt skeem 7). Purskkaevu juga peab toetama ideeliselt valitud skulptuuri, soovitatav on üle vaasi äärte kardinana alla langev vesi. Vaasi kõrgus kuni 1/2 basseini läbimõõdust (vt ka skeem 7).

Skeem 7. Vaasi mahulise lahenduse põhimõte. Kollaaž kataloogi illustratsioonide baasil (Barnum Wire E. T. and Iron Works. 1904. Catalogue of vases, settees, fountains and other lawn furniture)

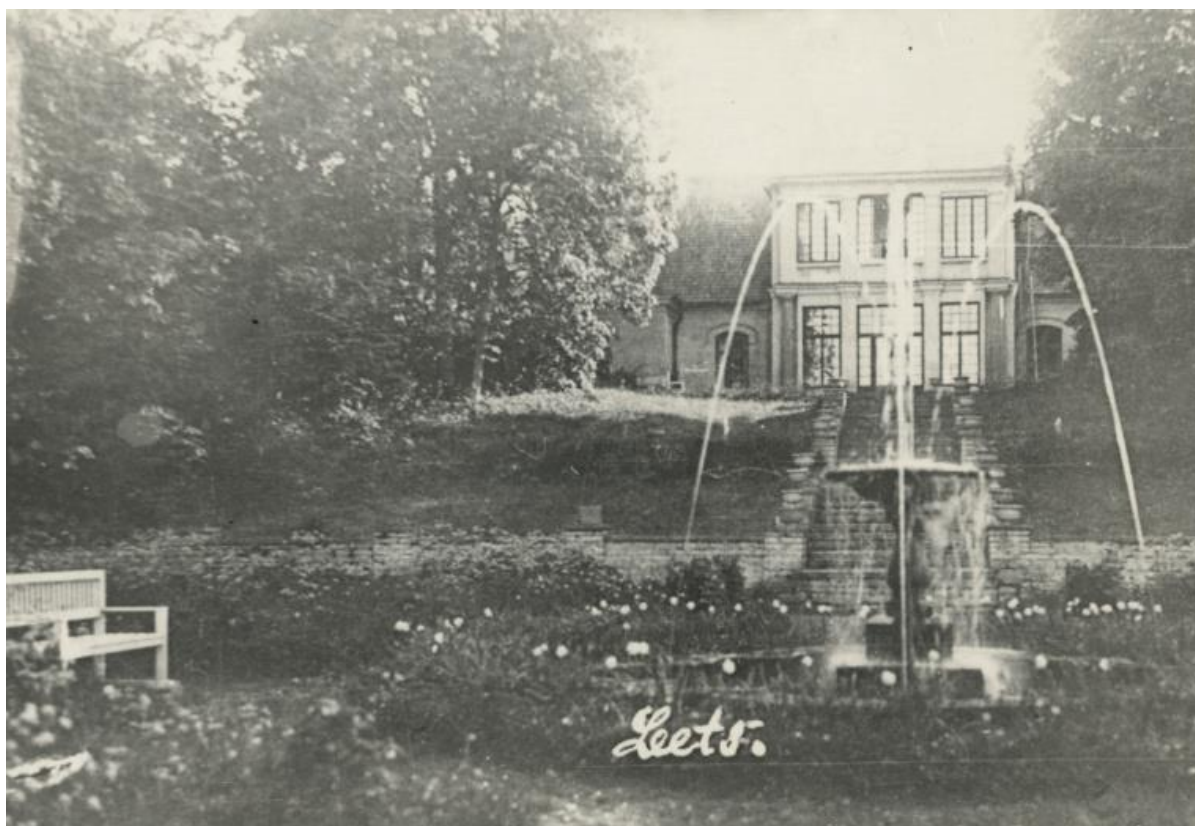

Foto 5. Leetse mõisa purskkaev u 1900. a (Eesti Ajaloomuseum AM F 26042:329)

Foto 6. Õisu mõisa purskkaev u 1920. a (Viljandimaa muuseum VM VMF 196:2 F)

Purskkaevu veesüsteem on lahendatud ringvooluna. Vee pealevool ja äravoolusüsteem lahendada koos peahoone vastavate süsteemidega peahoone restaureerimisprojekti koosseisus, purskkaevu pumbasüsteem täpsustada tööjoonistega.

Purskkaevu lahendus on antud joonisel 12.

2.4.5 Pargimööbel, piirdepostid, infotahvlid ja lipumastid

Esiväljakul on säilinud üksikud originaalsed graniidist piirdepostid. Pargimööbli ja piirdepostide lahendusel on arvestatud säilinud originaalelementidega (säilinud piirdepostid, säilinud pingiotsad). Uued projekteeritud pargipingid ja piirdepostid on lahendatud analoogselt ansambli ajastuomaste näidetega. Graniitpostid (või graniitpostide kujuga puitpostid vastavalt säilinud graniitpostide mõõtmetele) on projekteeritud paigaldada sissepääsu ees oleva kolmnurkse haljasala piiramiseks. Peahoone ette on ette nähtud paigaldada olemasolevad säilinud terved vanad graniitpostid. Graniitpostidega on tähistatud kolm sissepääsu mõisatalli ümbritsevatel teedel, postid võib omavahel ühendada sepiskettidega, mida on võimalik vajadusel avada. Purunenud graniitpostid, mis asuvad laiali esiväljakul puude all säilitada olemasolevatel asukohtadel või kokku koguda ja ladustada, võimalusel restaureerida ja kasutada taas pargis. Haljasala piiramiseks peavärava ees on kasutatud poste, mida võib omavahel ühendada sepiskettidega.

Pargipinkidena tuleb kasutusele võtta olemasolevad, mõisapargis kasutusel olnud pingid, millest on säilinud malmist otsad või kasutada analoogset tarindust (vt lisa 7). Olemasolevate pingiotste järgi on soovitatav lasta teha vormid ning vormide kohaselt valmistada vajalik arv pingiotsi. Kaarpink lahendada samas võtmes, kaarpingi põhimõtteline lahendus on esitatud lisa 8.

Auringi ääres asub 2015. a paigaldatud Otto von Bismarck-i 200 sünniaastapäevale pühendatud pink, mis säilitatakse olemasoleval asukohal.

Olemasolev infotahvel säilitatakse selle praegusel asukohal kuni tahvli amortiseerumiseni. Juhul, kui olemasolev tahvel jääb piirde rajamisele ette, võib tahvli eemaldada ja ümber paigutada uude asukohta. Projekteeritud infotahvlite lahendus on esitatud lisas 6. Soovi korral võib hoonete jt pargirajatiste juurde paigaldada täiendavaid väikeseid infotahvleid, võimalikud lahendused on antud lisas 6. Tahvlite paigaldamisel jälgida, et nad ei varjaks vaateid hoonetele.

Lipumastid on projekteeritud esiväljakule peahoone lähedale sõelmekattega jalgteede äärde (vt joonis 4). Lipumastide kõrgus on 6 m ning värvus helehall.

Pinkide, piirdepostide, infotahvlite ja lipumastide asukohad on esitatud joonisel 4 *Koondplaan*.

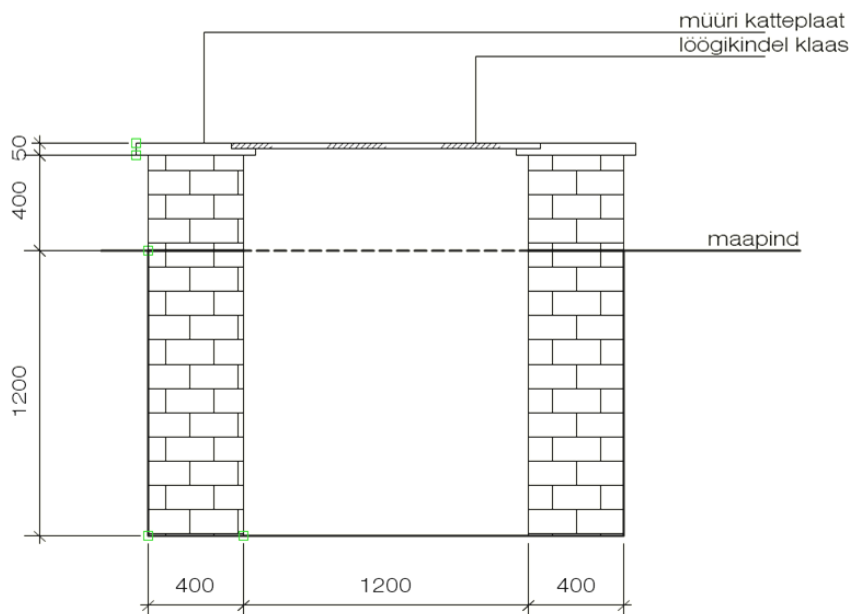
2.4.6 Variseinad

Variseinad on ette nähtud peahoone kõrval oleva punkri varjamiseks. Variseinad on kavandatud puidust lihtsate sõrestikena, mille pealisosa on lahendatud risti asetatud ribidega pergola laadselt (joonis 15). Variseina postid ankurdada maasse betoonalustele postijalgadega ning kinnitada täiendavalt punkri seina külge. Variseintele lastakse kasvama metsviinapuu.

Variseinte värvus – valge, lahendada toon-toonis peahoone fassaadiga.

2.4.7 Mõisatalli kaevukoht

Mõisatalli ees asub endine kaevukoht, mida hetkeseisus tähistab lohk maa sees. Kaevu pealisosa tuleb välja kaevata ja puhastada min 1200 mm sügavuselt, selgitada välja kaevu ülaosa seisukord/materjal (kui on tuvastatav). Kaevu sein markeerida murtud paekivist müüritisega, müür laduda vastavalt kaevukoha reaalsele läbimõõdule kõrgusega 400...450 cm ja paksusega 500 mm. Müüri kate: vastavalt kaevu läbimõõdule lõigatud kaarega paeplaadid paksusega 50 mm, ülekate servadest 50 mm. Kaev katta pealt löögikindla klaasiga või puidust kattega, klaasi korral kinnitada see katteplaadiga samas tasapinnas. Lahendus täpsustada tööjoonisega.

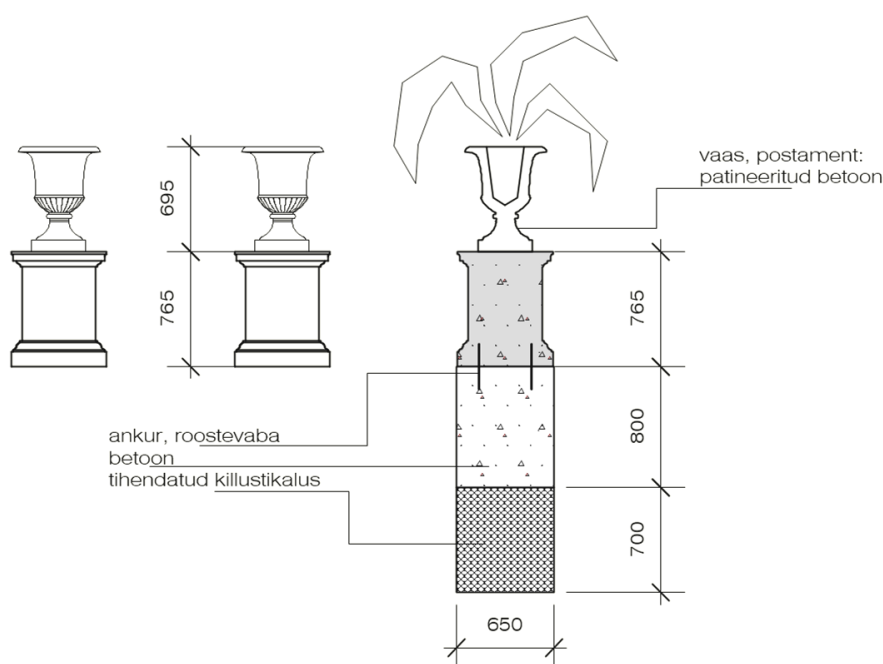

Skeem 8. Mõisatalli kaevu markeerimise põhimõtteline skeem

2.4.8 Skulptuurid, vaasid

Parki on paigutatud mälestuskivi Keyserlingidele ja maastiku installatsioon Raikküla esmamainimise tähistamiseks. Kivi paikneb esiväljaku loodeosas 18. sajandist varasema kivihoone pinnasesse maetud varemetel nn Kastanimäel.

Projekteeritud skulptuuride ja vaaside asukohad näidatud joonisel 4 *Koondplaan*. Skulptuuride ja vaaside võimalik üldlahendus on antud skeemil 9, vaasid ja postamendid tellida skulptorilt või kasutada valmistoodanguna kvaliteettooteid. Postamendid ja vaasid võib teha looduskivist, patineeritud betoonist, vaasid, skulptuurid võib tellida ka malmist. Soovitav värvus kivil, betoonil heledad naturaalsed toonid (patineeritud betoonil rohekas alatoon), malmil must. Tellimisel tuleb arvestada, et skulptuurid-vaasid vm skulpturaalsed vormid jälgiksid XVIII-XIX sajandi vormikõnet.

Skeem 9. Postamentide ja vaaside kujunduse põhimõtteline skeem

2.4.9 Prügikonteinerid ja komposteerimisplats

Prügikonteinerid on paigutatud valitsejamaja juurdepääsu (värav D) kõrval olevasse eraldi aedikusse, mis tehakse keevispaneelidest (sarnased piirdeaiale). Paneelid kaetakse bambusmattide ning ronitaimedega, et konteinereid varjata. Mõisatalli teenindavad lisakonteinerid on ette nähtud mõisatalli juurdepääsu tee kõrval oleva kivimüüri äärde ning ait-kuivati juurde hoone idapoolsele küljele varjatult piirdeaia ja heki taha. Prügikonteinerite asukohta valikul on lähtutud mõisaparki paigutamise sobilikkusest, kasutajamugavusest ning ligipääsetavusest prügikonteinerite tühendamisel.

Võimalik koht pargi hooldusel tekkivate okste, lehtede jm pargis tekkivate orgaaniliste jäätmete komposteerimiseks on esitatud joonisel 4 *Koondplaan*. Põhimõtteliselt on tegemist ainukese alaga ansamblis, kuhu komposteerimisplats on üldse rajada võimalik. Juhul, kui tellija otsustab kompostimise platsi rajada, tuleb ala puhastada lehtpuude looduslikust uuendusest, tasandada ja piirata haljastusest väheeristuva piirdeaia (soovitatavalt keevisvõrk).

2.4.10 Kasvuhoone

Tellija soovil on projektis arvestatud võimaliku kasvuhoone asukohaga (vt joonis 4). Kasvuhoone jaoks sobivaim võimalik koht ansambli praegust ruumilist situatsiooni arvestades on kastellikompleksi ja aitkuivati vahel. Projektiga on ette nähtud võimalik ala, mille piiresse kasvuhoone ehitada saab. Kasvuhoone tuleb lahendada eraldiseisva projektiga arvestades käesoleva projektiga ette nähtud piirdemüüre ning ühendusteid.

2.4.11 Valgustus

Valgustuse rajamine parki on valikuline ja tuleb täpsemalt lahendada koos hoonete restaureerimisprojektidega arvestades ka hoonete fassaadide välja valgustamist. Oluline on vältida pargi ülevalgustamist. Projektiga on näidatud valgustite võimalikud asukohad ning valgustite tüüp. Kuna valgustust ei ole pargis ajalooliselt olnud, on valitud võimalikult väheeristuv, miljööd toetav ja suhteliselt ajastuneutraalne valgusti (vt lisa 5). Mastvalgustid on ette nähtud peamiselt vaid esiväljaku valgustamiseks, tagaväljaku ja pargiosa valgustuseks on ette nähtud suundvalgustus maapinnalt. Üksikud mastvalgustid on lisaks esiväljakule paigutatud ka käidavamatesse võtmekohtadesse (mõisatalli parkla, tagaväljaku sissepääsude K ja L juurde ning punkri juures asuv jalgte). Valgustuse tehniline lahendus (sh liitumine, kaablite asukohad jms) määratakse kindlaks eraldiseisva elektriprojektiga.

2.4.12 Kujunduskeel, nõuded arhitektuursete väikevormide ehituseks ja täiendavaks projekteerimiseks

Väikevormide kujundusel on motiividenä kasutatud varaklassitsistlikule pargikujundusele omaseid motiive. Alljärgnevalt on esitatud üldpõhimõtted väikevormide valikuks tellimiseks ja ehitamiseks:

- kasutada traditsioonilisi töövõtteid ja tehnoloogiaid lähtudes heast tavast ja kehtivatest ehitusnormidest;
- värvigamma valikul lähtuda peahoone fassaadilahendusest või etteantud värvustest (vt täpsemalt märkused joonistel); paviljoni, kaevumaja ja pargimööbli heledamad osad värvida ilmastikukindla värviga kreemjas-valge tooniga (RAL 9001), kui ei ole joonisel määratud teisiti;
- nähtavate metalldetailidena puitkonstruktsioonidel kasutada asjatuomase stiiliga sobivat lihtsamajoonelist sepi või valumalmi, värvus on matt must;
- mittenähtavate metalldetailidena kasutada keskkonnaklassile C3 vastavaid tsingitud detaile;
- puitaranditel kasutada saematerjali, pinnatöötlus käsihöövel + käsilihv;
- puitdetailide liitmistel kasutada tappliiteid, nähtavate detailide ühendamisel mitte kasutada puidukruve (kui teisiti ei saa, tuleb kruvipead süvistada ja katta muu pinnaga samas pinnas korgiga (punniga), metallnurgad, naelutusplaadid jms tuleb peita);
- metallkonstruktsioonid võivad olla valmistatud kombineerituna valumetalli, sepise ja valmisterastest keevitatud lahendustena;
- materjalide valikul ja pinnatöötlusel arvestada keskkonnaklassi C3 nõuetega;
- tarindite materjalide tugevusklassid jm määrata tööjoonistega edasise projekteerimise käigus;
- skulptuurid, vaasid, postamendid tellida skulptorilt või valmistoodanguna; materjalina võib kasutada postamentidel ja vaasidel betooni või looduskivi, skulptuuridel malmi või pronksi, skulptuuride värvus eelistatult must.

Edasise projekteerimise käigus tuleb täpsustada tarindite konstruktsioon tööjoonistega. Täpne ehisdetailide valik, värvused jms lahendada vastavalt peahoone jt hoonete fassaadidele vastavalt tellija

ettepanekutele ja soovidele. Muudatused arhitektuursete väikevormide kujunduses ja konstruktsioonis konsulteerida ja kooskõlastada käesoleva projekti autoriga.

3 Tööde mahud

Ehitaja on kohustatud mahud kontrollima enne pakkumise tegemist kohapeal. Alljärgnev tabel (tabel 3) ei sisalda rajatiste ja arhitektuursete väikevormide materjalide mahte - need tuleb täpsustada tööjoonistega. Tööjoonised tellitakse eraldiseisva tööna ehitustööde eelselt või ehitustööde koosseisus.

Maakaablisse tõstetavate kaablite täpsed mahud tuleb tellida vastavasisulise projekti koosseisus Elektrilevilt.

Küsimuste tekkimisel töö mahtude tõlgendamisel konsulteerida projekti autoriga.

Tabel 3. Töömahtude tabel

Nr	Töö nimetus	Ühik	Hulk	Märkused
1.	Likvideeritavad objektid			
1.1	Eemaldatavad elektri- ja valguspostid	tk	7	
1.2	Õhuliini ümbertõstmise maakaablisse (orienteeruvalt, vajadus täpsustatakse eraldi projektiga)	jm	250	Projekt tellida Elektrilevilt
1.3	Likvideeritav välikäimla	tk	1	
1.4	Likvideeritav lipumast	tk	1	
1.5	Likvideeritavad amortiseerunud aiapostid ja aed	jm	210	
1.6	Raiutavad puud	tk	14	Maht täpsustub kivimüüride restaureerimisel

2.	Teed			
2.1	Ehitada munakivikattega teid ja platse (vt joonis 6 ja 7)	m ²	2521,3	
2.2	Ehitada graniitsõelmekattega jalgteid (vt joonis 6)	m ²	4611	
2.3	Ehitada sõelmekattega parklaid ja platse (vt joonis 6 ja 7)	m ²	262	
2.4	Ehitada trepid (vt joonis 7)			
2.4.1	Trepp E	tk	1	Trepi laius 2 m, astme kõrgus 137 mm, kokku 7 astet
2.4.2	Trepp F	tk	1	Trepi laius 2 m, astme kõrgus 137 mm, kokku 7 astet
2.4.3	Trepp G	tk	1	Trepi laius 1,5 m, astme kõrgus 100 mm, kokku 6 astet
2.5	Paigaldada graniitsõelmekattega teedele metallääris (vt joonis 6)	jm	4000	

2.6	Teha teede rajamisest tingitud muruparandusi	m ³	9000	<i>Ca 2,5 m laiuselt tee servast</i>
2.7	Sisseniidetavad teed	jm	243,5	

3. Haljastus

3.1	Ette valmistada peenarde istutusala*			<i>Ettevalmistussügavus 600 mm</i>
3.1.1	Ette valmistada parki istutavate pargirooside ja põõsaste istutusala	m ²	110	
3.1.2	Ette valmistada kiviktaimla istutusala	m ²	163	
3.1.3	Ette valmistada peahoone tagune püsikute istutusala	m ²	417	
3.1.4	Ette valmistada mõisatalli regulaaraia peenarde istutusala	m ²	184,5	<i>Peenrad rajatakse 1 m laiuselt</i>
3.1.5	Ette valmistada müüriäärse lillepeenra istutusala	m ²	298	
3.1.6	Kompostmulla lisamine istutusaladele (v.a kiviktaimla)	m ³	101	<i>Orienteeruvalt 100 mm istutusala kohta</i>
3.2	Istutavad põõsad	tk	54	
3.3	Istutada elupuuhekk	jm	261	
3.4	Istutada metsviinapuu istikuid	jm	61,2	
3.4.1	Peahoone kõrval asuva abihoone variseinale (vt joonis 4 ja 15)	jm	21,2	
3.4.2	Valitsejamaja parkla piirdele (vt joonis 4)	jm	40	<i>Sh prügiaediku piirde ühele küljele</i>
3.5	Rajada bordüür (vt ptk 2.2.4)	jm	195	
3.6	Istutatavad elupuud 'Globosa' (vt ptk 2.2.4)	tk	16	
3.7	Istutada mullapalliga puid	tk	97	
3.8	Multšida põõsastealuseid kokku	m ²	110	<i>Multsikihi paksus 50 mm</i>
3.9	Multšida peenarde istutusalasid kokku	m ²	899,5	
3.10	Kompostmulla lisamine istutuskukudesse	m ³	125,7	
3.11	Istutuskukudest väljakaevatava täitepinnase äravedu	m ³	109,3	
3.12	Istutada kiviktaimlasse taimi	m ²	163	
3.13	Istutada püsi- ja suvelilli peenardesse	m ²	900	

*mahu hulka pole arvestatud ürdi- ja köögiviljaia istutusalasid

4. Pargimööbel

4.1	Paigaldada pingid (vt lisa 7)	tk	23	
4.2	Paigaldada kaarpingid (vt lisa 8)	tk	3	
4.3	Paigaldada infotahvlid (vt lisa 6)	tk	2	
4.4	Paigaldada lipumastid	tk	3	
4.5	Paigaldada graniitpostid (või graniitpostide kujuga puitpostid)*	tk	31 (34)	

*sh vanad olemasolevad graniitpostid 5 tk

5. Rajatised ja arhitektuursed väikevormid (mahud täpsustatakse tööjoonistega edasise projekteerimise käigus)				
5.1	Paviljon (vt joonis 14)	tk	1	Mahud täpsustada edasise projekteerimise käigus.
5.2	Kaevumaja (vt joonis 13)	tk	1	Mahud täpsustada
5.3	Varisein (vt joonis 15)	tk	2	
5.4	Purskkaev (vt joonis 12)	tk	1	Mahud täpsustada
5.5	Paigaldada vaas/skulptuur postamendil (vt ptk 2.4.8)*	tk	8	Mahud täpsustada
5.6	Metallpiire peavärava juures (sepis) (vt ptk 2.4.1 ja joonis 9)	jm	39,6	Mahud täpsustada
5.7	Metallpiire 'Elegant' ülejäänud pargiosas (vt lisa 3)	jm	468	Mexlemi metallaed 'Elegant', paneeli laius 2,45 m, kõrgus 1,5 m, aiaposti suurus 100x100 mm, värvikood RAL 9005
5.8	Peavärv (vt joonis 9)	tk	1	Mahud täpsustada
5.9	Kastellivärv (vt joonis 10)	tk	1	Mahud täpsustada
5.10	Metallist autovärvad (vt lisa 4)	tk	2	Autovärvade laiused vt joonis 4
5.11	Puidust jalgvärvad (vt joonis 11)	tk	6	Mahud täpsustada
5.12	Metallist jalgvärvad (vt lisa 4)	tk	4	Jalgvärvade laius 1,2 m, värvikood RAL 9005
5.13	Prügikonteineri aediku metallpiire (vt joonis 4)	jm	7,9	Mexlemi 'Elegant' piire
5.14	Prügikonteineri aediku värv	tk	1	Laius minimaalselt 1,2 m

*sh purskkaevu vaas/skulptuur; maht ei sisalda elupuuheki niššidesse paigaldatavaid skulptuure

6. Restaureeritavad rajatised (mahud täpsustatakse kohapeal kehandite pinnasest väljapuhastamise järgselt)			
6.1	Restaureerida maakivimüürid (vt ptk 2.4.1)	jm	275
6.2	Restaureerida paekivimüürid (vt ptk 2.4.1)	jm	341
6.3	Rekonstrueerida / ehitada maakivimüürid (vt ptk 2.4.1)	jm	96
6.4	Rekonstrueerida paekivimüürid (vt ptk 2.4.1)	jm	188
6.5	Markeerida mõisatalli kaevukoht (vt ptk 2.4.7)	tk	1
6.6	Markeerida paekivimüür (vt joonis 4)	jm	119

7. Valgustus (vt joonis 16)			
7.1.	Mastvalgustid (vt lisa 5)	tk	14
7.2.	Prožektorvalgustid (puude valgustamiseks)	tk	9...21

Mahud täpsustada edasise projekteerimise käigus

7.3.	Müüri valgustus (alt-üles)	jm	262,6	<i>Mahud täpsustada edasise projekteerimise käigus</i>
7.4.	Hoonete ja rajatiste fassaadivalgustus			<i>Rajatakse samas mahus hoonete ja rajatistega</i>
7.5.	Purskkaevu valgustus	tk	3	<i>Mahud täpsustada</i>

4 Juhised tööde korraldamiseks

4.1 Muinsuskaitse järelvalve

Ehitustöödel tuleb tagada Muinsuskaitse järelvalve ehitustööde ajal vastavalt vajadusele, kuid minimaalselt kahe nädalase intervalliga alljärgnevatel juhtudel:

- raiete ettemärgimiseks ja peale raiete teostamist;
- peale istutatava taimmaterjali asukohtade ja ehitatavate objektide mahamärgimist;
- istutatava taimmaterjali ülevaatamiseks enne istutamist;
- peale teekoridoride mahamärgimist faasis, mis võimaldab otsustada kurvide ja ristumisraadiuste projektikohasuse üle;
- peale teekünade rajamist ja teekatte paigaldamise alustamist ulatuses, mis annab ülevaate katendi ehituskvaliteedist, kivilaotise võimalikust mustrist, tee ääristuse lahendusest;
- peale kaablite ja torustike asukohtade mahamärgimist (enne kaevikute kaavamist);
- iga uue ehitusetapi alustamisel.

Töö alustamisel kokku kutsuda tööde avamiskomisjon, mille koosseisu kuulub mälestise omanik või valdaja, ehitustööde vastutav teostaja, muinsuskaitse järelvalve teostaja, Muinsuskaitseameti esindaja. Muinsuskaitse järelvalvet võib teostada koos autorijärelvalvega. Ehitustöödel tuleb tagada Ehitusseadustikule vastav ehitusjärelvalve, ehitusjärelvalvet ei tohi teostada projekti autor. Soovitav on tööde erinevate etappide valmimisel vaheülevaatusteks kokku kutsuda eelloetletud spetsialistidest komisjon. Komisjonid kutsub kokku pargi omanik/haldaja.

Käesoleva projekti tõlgendamisel ja selle rakendamisel tekkivate küsimuste ning muutmisvajaduse korral tuleb konsulteerida esmalt projekti koostajaga. Projektimuudatused ja täiendused tuleb kooskõlastada projekti koostajaga, projektimuudatused ja täiendused, mis puudutavad pargiruumi mahulisi lahendusi, mis põhimõtteliselt muudab käesolevat projektlahendust, kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga.

4.2 Üldnõuded tööde korraldamiseks

Tööde teostamise etapid ja järjekorra määrab tellija. Kuna projektala on muinsuskaitse all, tuleb ehitustööd kooskõlastada ja organiseerida Muinsuskaitseaduses sätestatust lähtuvalt.

Ehitaja peab tagama, et ehitustööd sooritataks vastavalt Ehitusseadustikule ja teistele kehtivatele seadustele ning määrustele ning läbiksid ette nähtud ülevaatuse ning kontrolli selleks määratud ametiisikute poolt. Ehitamisel tuleb juhendada Ehitusseadustiku § 12-st. Töövõtja peab kõik tööd teostama viisil, mis ei kahjusta mälestist, ümbritsevat sotsiaal- ega looduskeskkonda. Kasutada võib ainult materjale ja tooteid, mille vastavus normidele on tagatud tootjapoolse garantiiga (sertifikaadiga).

Tööde teostamisel ja materjalivalikul tuleb kasutada traditsioonilisi ehitusvõtteid, lähtuda heast ehitustavast, üldkehtivatest ehitusstandarditest ja normidest ning:

- MaaRYL 2010. Ehitustööde kvaliteedi üldnõuded. Hoone ehituse pinnasetööd;
- Tarindi RYL 2010. Ehitustööde kvaliteedi üldnõuded. Hoone kande- ja piirdetarindid.

Tööde teostamisel jälgida Tee ehitamise kvaliteedinõudeid¹⁷ ning lähtuda "Teetööde tehnilistes kirjeldustes"¹⁸ antud tööde kirjeldustest Raikküla pargi ehituslikku spetsiifikat arvestades alljärgnevalt:

- ehitusobjekti ettevalmistus - *ptk 2. Ehitusobjekti ettevalmistamine; lk 16;*
- raadamine ja juurimine, säilitatavate puittaimede kaitse – *ptk 2.2. Raadamine, teemaa puhastamine ja säilitatavate puude kaitse; lk 16;*
- mulla- ja kaevetööd – *ptk 3. Kaevetööd; lk 26;*
- betoonkonstruktsioonid – *ptk 6.4. Betoonkonstruktsioonid; lk 74;*
- teraskonstruktsioonid – *ptk 6.6 Teraskonstruktsioonid; lk 79;*
- puitkonstruktsioonid – *ptk 6.14., 6.16. Puitkonstruktsioonid; Puitkonstruktsiooni värvimine lk 90;*
- nõlvade kindlustamine – *ptk 6.12. Kindlustustööd; lk 88;*
- teekatendid – *ptk 4.1., 4.2. Ettevalmistustööd; Aluse ehitamine; lk 41;*
- väikevormid – *ptk 9.13. Lisapaigaldised; lk 151.*

Ehitamisel tuleb arvestada lisaks alljärgnevaga:

- töid võib teostada ettevõtte, millel on lepinguline suhe Ehitusseadustiku § 22-23 kohaselt sätestatud isikuga ning mis omab varasemat pargi restaureerimise kogemust;
- tarindeid ehitaval ettevõttel peab olema varasem töökogemus ehitamisel mälestisel, spetsialistide kvalifikatsioon/pädevus peab olema tõendatud;
- nõutav on, et tööd peavad toimuma pakkuja poolt hankes näidatud pädevate (kvalifitseeritud) spetsialistide osalemisel või järelevalve all igapäevaselt objektil kohapeal;
- ehitustööd tuleb teostada tellijapoolse omanikujärelevalve all (vastavalt Ehituseadustiku § 20); ehitustööde teostuse kohta tuleb koostada vajalik dokumentatsioon vastavalt Ehitusseadustiku § 15-s ette nähtud korrale.

Konstruktsioonide ja materjalide muutmine on kooskõlastatult tellija ja projekteerijaga lubatav, kui sellega ei muutu rajatiste välimus, püsivus ja vastupidavus ilmastikule. Tarindite konstruktiivne lahendus tuleb anda tööjoonistega. Muudatused tarindite kujunduses konsulteerida ja kooskõlastada käesoleva projekti autoriga.

Tellija, ehitaja, projekteerija ja omanikujärelevalve on kohustatud omal algatusel viivitamatult teatama avastatud vigadest, puudustest ja riskiteguritest projektdokumentatsioonis ning nendest abinõudest, millega saab tööd edendada ja paremate tulemuste saavutamist soodustada. Ehitaja peab teavitama kõigist projektis leitud ebasulgusest ning võimalikest vasturääkivustest projekteerijat enne, kui ta võtab vastu konkreetse teostamise otsuse. Projekti tõlgendamisel tekkivate küsimuste korral või projekti täpsustamiseks pöörduda projekteerija poole.

Töövõtja on kohustatud enne tööde algust teavitama kõiki teisi asjast huvitatud osapooli, keda käesolev projekt puudutab (nt maaomanikud – tööde teostamisel nendele kuuluval maal). Ehituse

¹⁷ RT I, 07.08.2015, 1

¹⁸ Maanteeamet. 2016. Teetööde tehniline kirjeldus. MA 2016-016

käigus säilitada olemasolevad piirimärgid. Kui seda ei ole võimalik teha, siis tuleb need ehitustööde lõppedes taastada.

Kõik ehitustööde ajal kahjustatud muru- ja teepinnad, samuti rajatised jm, mis on ettenähtud säilitada oleval kujul/mahus tuleb ehitustööde lõppedes taastada nende endises seisukorras.

Ehitustööde tegemise ajaks on vajalik objekt nõuetekohaselt märkide ja viitadega tähistada. Ehitustööde, sh puude hoolduse ja langetamise ajal peab olema kõrvalistele isikutele ja kõrvalisele transpordile läbipääs suletud. Tööde alustamisel tuleb informeerida tehnovõrkude valdajaid ja vajadusel täpsustada maa-aluste tehnovõrkude täpne asukoht surfimise teel.

Kui mälestisel, muinsuskaitsealal või mis tahes muus paigas tööd tehes avastatakse inimtegevuse tagajärjel ladestunud arheoloogiline kultuurkiht, sealhulgas inimluud, või kultuuriväärtusega leid, on tööde tegija kohustatud töö seiskama, säilitama leiukoha muutumatul kujul ning viivitamata teatama sellest Muinsuskaitseametile ja valla- või linnavalitsusele¹⁹.

4.3 Nõuded istikutele ja istutamisele

Istutamisel kasutatavad istikud peavad kvaliteedilt vastama Eesti Standardile (EVS 778:2001). Kasutada ainult Eesti päritolu istutusmaterjali või istutusmaterjali, mille päritolumaa vastab Põhja-Eesti kliimatsioonile (4. - 5. tsoon).

Kasutada järgmises suurusklassis istikuid:

- lehtpuud kõrgusega mitte alla 3,5 m ja tüve rinnasläbimõõduga mitte alla 4,5 cm;
- okaspuud kõrgusega mitte alla 3,5 m, lehised tüve rinnasläbimõõduga mitte alla 4,5 cm;
- alleepuud (pärnaallee rekonstrueerimisel) kõrgusega mitte alla 4,5 m ja tüve rinnasläbimõõduga mitte alla 6,0 cm;
- keskmise- ja kõrgekasvulised lehtpõõsad, vähemalt 5 elujõulise haruga ning kõrgusega vähemalt 0,8 m;
- madalakasvulised põõsad, vähemalt 3 elujõulise haruga ja kõrgusega mitte alla 0,3 m;
- ronitaimed vähemalt kahe elujõulise haruga, kummagi haru pikkus vähemalt 0,9 m.

Kui projektis pole ette nähtud kasutada puu- või põõsaliigi sorti või vormi, tuleb kasutada põhiliiki, kultuurvormidega põhiliike asendada ei tohi. Kui on ette nähtud kasutada mõnd kultuursorti- või vormi, võib neid asendada sarnaste vormiomadustega teiste sama liigi sortide või vormidega. Liikide valiku muutmine ja nõutust väiksemate istikute kasutamine kooskõlastada projekti autoriga.

Istutusaugud tehakse vastavalt kasutatavate istikute mullapalli/juurepalli suurusele viimase läbimõõdust ca 1/3 võrra suuremad. Juurepalli ümbert tuleb eemaldada konteiner või pakkematerjal ja kinnitusmaterjal (traat, nõör jms). Istiku ümber teha kastmisvall. Istutusaugud täidetakse viljaka kasvumullaga.

Istikualune pind multšitakse kuiva sõelutud (võimalusel autoklaavitud) lehisekoorepuruga (fr 20-40 mm) kuni 10 cm paksuselt kastmisvalli ulatuses, juurekael jäetakse vabaks. Multšimine on vajalik niitmise hõlbustamiseks tüvede ümber, mullaniiskuse pikemaks hoidmiseks istiku juures ning umbrohtude kasvamise pärssimiseks. Multši alla ei tohi panna filterkangast.

Lehtpuuistikud ja lehiseistikud tuleb toetada 3 tugiteibaga, tugiteibad kinnitada fotodel 7 ja 8 näidatud viisil spetsiaalse sidumisteibiga, mis väldib puu kõikumise. Tugiteivas rammitakse maasse 1/3

¹⁹ Muinsuskaitseseadus § 44³ lg 1.

ulatuses, maapealse osa pikkus peab ulatuma vähemalt poole puu kõrguseni. Tugiteibad hoitakse vähemalt 2 aastat peale istutamist ja lõigatakse seejärel maapinnalt ära. Jälgida, et puuistikud oleksid istutusjärgselt vertikaalsuunas otse. Toetus peab välja nägema esteetiline, ripendav sidumismaterjal tuleb eemaldada. Okaspuude istikuid ja põõsaid toetada ei ole vaja.

Fotod 7 ja 8. Puude toetamine, istutusvall.

Istutatud leht- ja okaspuude tüved tuleb kaitsta trimmeri / muruniiduki töökõrguse ulatuses tüvekaitsega.

Istutustööd teha soovitavalt aprillis-mais või septembris-oktoobris. Istutamisel lõigata ära vaid kuivanud ja vigastatud oksad ning vigastatud juured. Peale istutamist rikkalikult kasta. Edaspidi kastetakse kord nädalas, okaspuid ja püsikuid põuaga ka tihedamini. Taimi tuleb kasta istutusjärgselt regulaarselt kahe aasta jooksul (vähemalt 2x kuus, va tugevate vihmasadudega). Puuistiku kastmisnorm on 50 l nädalas miinimum.

4.4 Nõuded pargiteede ehituseks, nõuded pinnasetöödele

Teed tuleb ehitada vastavalt kehtivatele normidele ja heale tavale ning ptk 4.2 esitatud tööde teostamise üldnõuetest. Teede ehitamisel lähtuda üldiselt "Teetööde tehnilistes kirjeldustes"²⁰ (Tehnilised Töökirjeldused) antud tööde kirjeldustest. Teede katendite konstruktsioon ja ehitusmahud täpsustada ehitustööde eelselt vajadusel tööjoonistega. Muudatused kooskõlastada projekti autoriga. Enne teede ehitustööde algust tuleb digitaalselt märkida kõik tee-elementid (äärekivid, kurvid, ristumisraadiused jne). Märgitud punktid tuleb üheselt arusaadavalt tähistada. Märkida võib ainult litsentseeritud geodeet. Teede märkimisel ja edasisel projekteerimisel arvestada joonisel 4 antud

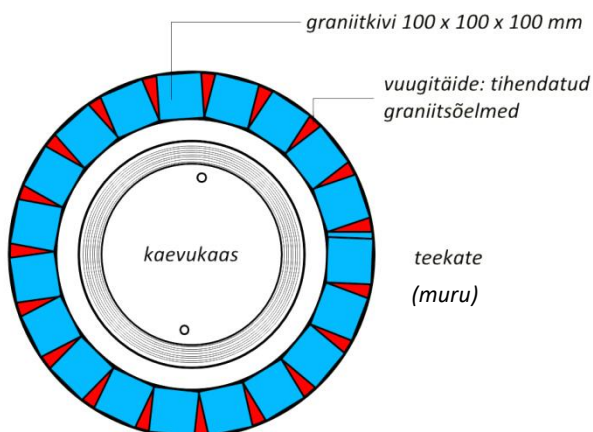
²⁰ https://www.eesti.ee/portaal/!this.query_view_form_spetsi_kinnitamine?spets=15

mõõtmeid ja vertikaallahendust (joonis 5). Teede rajamisel arvestada konkreetsete punktide koordinaate edasisel projekteerimisel või mahamärkimisel. Projektis antud teede asendi tõlgendamisel tekkivate küsimustega konsulteerida projekti autoriga. Teede trajektoore ja kattematerjalide muutmine kooskõlastada käesoleva projekti autoriga.

Graniitsõelmetedel kasutada segu mis sisaldab 0 - fraktsiooni (0...5 mm, 0...6 mm). Graniitsõelmekattega teed ääristamisel kasutada metalläärist (vt ptk 2.3.2.; joonis 6). Liitekohad peavad olema lahendatud nii, et tee servajoon on sujuv (ühendused diagonaallõikega). Metalläärise ühenduskohad ei tohi olla laiemad vahega kui 3 mm. Metallääris võib olla teepinnast kuni 10 mm kõrgemal. Äärekiviga piiratavatel teepindadel kasutada etteantud suurusega äärekivi (mitte suuremat). Teede kurvikaared peavad olema sujuvad, mitte lahendatud murdjoonena. Äärekivide otste vahel ei tohi olla suuremaid vahesid kui 2 mm.

100 x 100 x 100 mm graniitkivipindadel laduda kivid võrdse vahega maatriksina, kõigi ridade suund äärekiviga 45 kraadise nurga all²¹. Kivide ebaühtlusest tulenev laiuse kõikumine mõlemas suunas kompenseerida vuugi laiusega. Vuugi laius ei tohi ületada 1 cm. Munakiviteedel ei tohi kivide pealispinna kõrgused erineda rohkem kui 10 mm.

Mistahes teekattesse või ka murupinda jäävate kaevude kaante ümbrus viimistleda 100 x 100 x 100 mm graniitkivist kivireaga (vt skeem 10).

Skeem 10. Kaevukaante paigaldamine teekattesse ja murupinda.

Puude juurte piirkonnas teha kaevud käsitsi. Juhul, kui teeküna kaevamisel satutakse juurtele, mille diameeter on suurem kui 6 cm, säilitada juur, ümbritseda filterkangaga ning täita juure ümbrus käsitsi, tihendades juure ümbruse ettevaatlikult kummaltki poolt juurt.

4.5 Kaevetööde korraldamine, ladustamine

Kaevamistöid võib alustada ainult vastavate lubade olemasolul. Tööde teostamisel tehnovõrkude kaitsetsoonis tuleb kinni pidada kehtestatud ohutustehnilistest nõuetest. Side- ja elektrikaablite kaitsetsoonis (2m) ning puude juurestiku kaitsetsoonis (vähemalt 8 m raadiuses puu tüvest) teha kaevetööd käsitsi. Ehitaja peab tagama, et siderajatised jääksid nõuetekohasele sügavusele. Siderajatistel töötamine raske tehnikaga on keelatud.

Pargis kavandatavad kaevetööd tuleb kooskõlastada võrguvaldajatega enne tööde alustamist. Enne kaevetööde alustamist kutsuda kohale Telia Eesti AS ning Elektrilevi esindajad ning täpsustada side- ja

²¹ Vt kiviladumisnäide: <http://www.kivipartner.ee/Katariina-allee>

elektri maakaablite asukohad ja sügavus. Vajadusel kutsuda kohale Telia Eesti AS esindaja olemasolevate kaablitrasside asukohtade ja sügavuste täpsustamiseks ja trasside asukohtade markeerimiseks looduses.

Ehituskaevik tuleb piirata vähemalt 1 m kõrguse aiaga, mis on võimeline vastu võtma koormust 0.5 kN/m. Aia eemaldamine ehitustööde ajal on lubatud vaid ehitustehnika läbipääsuks ning ehitustööliste liikumiseks, tagades kõrvaliste isikute ohutuse. Aia eemaldamine on lubatud vaid peale ehituskaeviku tagasitäitmist kuni maapinnani.

Kaevik- jt mullatööde ajaks näha ette tähistatud tehnoarajad tehnika liikumiseks pargialal. Tehnoarajad peavad olema võimalikult väljas puude võrade alt ja juurte levikualast. Ohtlikku tsooni jäävad puude tüved ja juured kaitsta mehaaniliste vigastuste eest, sõidukite liikumist takistavad oksad tuleb rebendite vältimiseks eemaldada. Okste eemaldamise võib teha kehtiva arboristi kutsetunnistusega spetsialist.

Ajutiste laoplatside asukohad on ehitaja kohustatud kokku leppima pargi omanikega ja looduses piiritlema, sh vajadusel ehitama ajutise juurdepääsu ja katte, samuti vajadusel sõlmima kasutamiseks kokkulepped naaberkruntide omanikega. Laod, tehnoarajad, tööpiirkonnad jm tuleb tähistada selgelt arusaadava hoiatava tähistusega (sildid, linnid vm). Ehitusmaterjale, ehitusprahi sh täite- ja kasvupinnast ei tohi ladustada puude juurte levikualas. Enne ehitustööde algust on ehitaja kohustatud kooskõlastama tehnoarade ja puude kaitsmise plaani ning ladustatava materjali hoidmise koha pargi omanikuga ja järelvalvega ning vajadusel ka kohaliku omavalitsuse, Muinsuskaitseametiga.

Kui mälestisel, muinsuskaitsealal või mis tahes muus paigas tööd tehes avastatakse inimtegevuse tagajärjel ladestunud arheoloogiline kultuurikiht, sealhulgas inimluud, või kultuuriväärtusega leid, on tööde tegija kohustatud töö seiskama, säilitama leiukoha muutumatul kujul ning viivitamata teatama sellest Muinsuskaitseametile, omanikule ja kohaliku omavalitsusele.

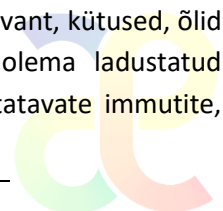
4.6 Keskkonnanõuded

Tööde teostamisel tuleb arvestada maa-ala kaitsereežiimist (ptk 1.2) tulenevate piirangutega. Ehitustöid ei tohi planeerida lindude pesitsusperioodile ja rohttaimestiku ning puittaimestikku tärkamisperioodile (orienteeruvalt aprilli algusest juuli lõpuni). Ehitusmaterjali, lammutatavat materjali ja töödega seotud tehnikat, ajutisi tarindeid jm võib hoida eelnevalt pargi omanikuga kokkulepitud aladel. Kuna tööd teostatakse kultuurimälestisel või selle kaitsevööndis, tuleb tööde korraldamisel juhinduda Muinsuskaitseadusest (VI ptk Mälestise kaitse tagamine mälestisega seotud tööde tegemisel ja projekteerimisel).

Lammutamisel tekkiv materjal utiliseerida vastavalt jäätmeäritlusseadusele ja kohaliku omavalitsuse regulatsioonile. Lammutamisel tekkinud ohtlike materjalide (immutatud puit) käsitlemine peab toimuma vastavalt Tervisekaitse- ja Ohutusnõuetele ning Jäätmeseadusele.

Kaevikute tegemisel muld koorida ja ladustada täitepinnasest eraldi ning kasutada taas maapinna tasandustöödel. Vundamendiaukudest saadav aluspinnas (täitepinnas) kasutada taas maapinna tasandustöödel. Ehitustöödel kahjustatud pinnas tuleb tasandada, tasandatud alad murustatakse pealekülviga. Raiejäägid töödelda ümber kütteks või saematerjaliks, oksad töödelda hakkepuiduks. Mitteohtlikud jäätmed ladustada eelnevalt pargi omanikuga kokkulepitud aladel.

Ehitaja peab vältima saasteainete sattumist pinnasesse ja põhjavette. Puidukonservant, kütused, õlid jm ehitusel kasutatavad võimalikud keskkonda saastavad vedelikud peavad olema ladustatud lekkekindlalt. Kütuste ja õlide ladustamine objektile on keelatud, ehituseks kasutatavate immutite,

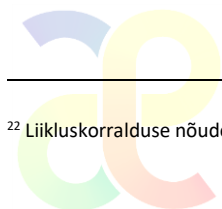
värvide jm ladustamine on lubatud vaid vastavate kemikaalidega seotud tööde teostamise ajal. Lõikepindade immutusvahendit tuleb hoida, kasutada, käidelda ja utiliseerida vaid tootja poolt lubatud juhiseid järgides. Taimekaitsemürkide kasutamine (keemiline umbrohutõrje) ja ladustamine mistahes eesmärgil ja viisil ehitus- ja hooldustööde tegemiseks on rangelt keelatud. Masinate ja seadmete tankimine ei tohi toimuda veekogudele lähemal kui 30 meetrit.

4.6.1 Liikluskorraldus ehitustööde ajal

Liikluskorralduse ehitustööde ajal organiseerib ja selle eest vastutab ehitaja. Enne ehitustööde peab ehitaja koostama ehitusaegse liikluskorralduse skeemi, mis tuleb kooskõlastada pargi omaniku ja kohaliku omavalitsusega.

Lammutus- ja ehitustööd tuleb organiseerida selliselt, et teostatavad tööd ei segaks liiklust kohalikul teel. Juhul, kui toimub tegevus, mis takistab või ohustab liiklemist projektala läbival kohalikul maanteel, tuleb tööpiirkond tähistada, paigaldada ajutised hoiatusmärgid ja ette näha liikluskorralduslikud meetmed vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusele "Liikluskorralduse nõuded teetöödel"²².

Ehitustööde ajaks tuleb läbipääs tööpiirkonnast sulgeda ja vastavalt tähistada. Laoplatsid tuleb piirata ajutise piirdega.

²² Liikluskorralduse nõuded teetöödel. RTL 2003, 54, 779

5 JOONISED

1. Geodeetiline alusplaan	M 1:500
2. Likvideeritavad ja restaureeritavad objektid	M 1:1000
3. Teedevõrgu skeem	M 1:1000
4. Koondplaan	M 1:500
5. Vertikaalplaneerimine	M 1:500
6. Teekatendid	M 1:50
7. Lõiked	M 1:50
8. Lilleaed	M 1:150
9. Peavärv	M 1:25
10. Kastellivärv	M 1:25
11. Puitvärv	M 1:25
12. Purskkaev	M 1:40
13. Kaevumaja	M 1:50
14. Paviljon	M 1:50
15. Varisein	M 1:40
16. Valgustuse skeem	M 1:1000

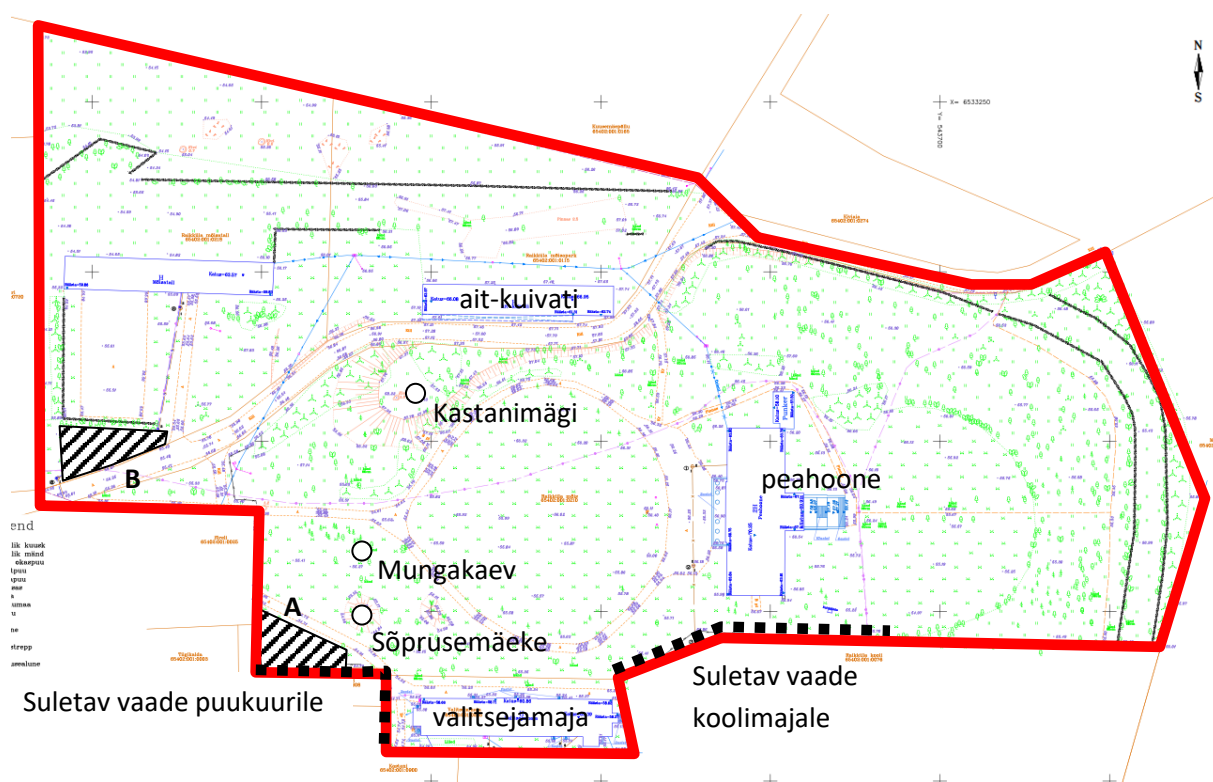
Joonised on esitatud eraldi digitaalsete failidena.

LISAD

LISA 1. Väljavõtte muinsuskaitse eritingimustest

Üldtingimused

1. Eritingimused kehtivad skeemil 10 näidatud territooriumil.
2. Pargi projekti koostamisel tuleb aluseks võtta lisaks eritingimustele 2015. a koostatud hoolduskava, sh selle raames tehtud dendroloogiline inventuur²³ ning 2015. a koostatud geodeetiline alusplaan²⁴. Lisaks tuleb arvestada kõrvalhoonete (ait-kuivati ja kastellihoone) valmis olevate projektidega ja valitsejamaja koostamisel oleva projektiga.
3. Projekti koostamisel lähtuda ptk 4.2. esitatud põhimõtetest.
4. Projekti koosseisus esitada projekti realiseerimise järgne hooldustööde plaan.
5. Projekt tuleb koostada ja kooskõlastada vastavalt Muinsuskaitseadusele.

Skeem 10. Projekteeritava ala orienteeruv piir. Viirutusega on näidatud võimalikud parkimisalad: A-ainult valitsejamaja teenindavale transpordile ja külalistele, B – pargi küllastajatele. Skeemi alus Sirkel ja Mall 2015.

²³ Nurme, Toomeoja 2015

²⁴ Sirkel ja Mall 2015

Vaated, avatud-suletud pargiosad

1. Esiväljakul säilitada rondeeli avatus ja vaatesuunad peahoone esifassaadile alleelt ning maanteelt.
2. Avada vaade valitsejamaja ja ait-kuivati vahelisel mõttelisel teljel; vaate avamisel peavad suhtlema just ehitiste keskosad.
3. Tagaväljakul võib avada vaate avatud maastikule eeskätt orienteeruvalt ansambli keskteljel (vt ka joonis 9). Vältida puistust läbimurde tegemisel metsasihilaadseid lahendusi, eelistada puuokste lõikamist ja kärpimist vaatesihil. Vältida endse karjatee osa puistu liigset hõrendamist.
4. Sulgeda vaated pargis kooli territooriumile, korterelamutele ja puukuurile (skeem 10).

Teed, platsid, parkimine

1. Pargi teede projekteerimisel võtta aluseks 1878. aasta plaanimaterjalilt loetav ajalooline teedestruktuur ning kohaldada vastavalt Tellija vajadusele. Likvideerida pargi kui mälestise piirides olevad teed, mis ei ole olnud 1878.a. plaanil ning mis ei ole oma olemust vajalikud või lausa takistavad mõisapargi arendamist – transiitsed teed. Tuginedes Artes Terrae OÜ poolt 2014.a. koostatud dokumendile „Raikküla mõisapargi esiväljaku auringi eksperthinnang“ on „Esiväljaku ajaloolise arhitektuurse ilme hoidmiseks ja taastamiseks vajalik esiväljaku teedevõrgu põhiosa taastamine“.
2. Ajalooliselt väärtuslike hoonete ja pargiosade kaitseks on vajalik ümber suunata läbiviiklus pargist. Liikluse ümbersuunamist võib kokkuleppel maaomanikega kaaluda aidahoone ja karjakastelli tagant (vt skeem 11 – jämeda valge punktiiriga tähistatud ala). Trajektoori valikul tuleb arvestada ajalooliste kiviaedadega: tee konstruktsioon ei tohi kahjustada ajaloolisi objekte ega takistada nende hooldust. Lähtuvalt läbiviiklusest tulenevatest probleemidest on vajalik leida meetmed Raikküla pargi liikluskorralduse muutmiseks. Pargiga piirnevate alade teede projektides tuleb arvestada koostatava pargiprojektiga. Ümbersuunamiseks vajalik tee projekt teha pargiprojektist eraldi, arvestades pargiprojekti kohast pargi taastamislahendust. Tee projekt (sh omavalitsuse poolt pargist sõltumatult koostatavad pargiruumiga seotud tee rekonstrueerimise või ümberehitamise projektid) tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.
3. Liikluskorralduse muutmisel tuleb, arvestades seda, et parki läbiv teelõik piirneb elamualade ja kooliga ning asub pargis sees, ohustades seega ka teisi pargikülastajaid, piirata liikumiskiirus pargiga piirnevatel liigeldavatel teedel. Projektiga näidata konkreetsed võimalused kiiruse füüsiliseks piiramiseks teel (vt ka pargi hoolduskava)²⁵.
4. Kurvide "lõikamise" vältimiseks, mis toob kaasa muru ja puittaimede kahjustumise või hävimise ning aidahoone ja piirdemüüri kahjustamise, tuleb projekteerida tee servade markeerimiseks ajaloolisse pargiruumi sobivad tõkised.
5. Teedevõrgu projekteerimisel lähtuda 1878 a plaanist (skeem 5), säilinud hoonete sissepääsudest ja säilinud teedest, samuti ümberehitatavate hoonete tulevases kasutusfunktsioonist tulenevatest vajadustest.
6. Teede trajektooreid täpsustada projekteerimisel välitöödega.

²⁵ Nurme, Toomeoja 2015

7. Teekatte projekteerimisel tuleb ette näha sõidetav katend teenindava transpordi poolt kasutatavatele teedele (täpsustatakse tellijaga projekteerimistööde käigus) ja hooneid ühendavatele/teenindavatele kergliiklusteedele (peahoone esised teed, auring ja juurdepääsutee auringile, ait-kuivati ja valitsejamajaga esised teed).
8. Teekatete projekteerimisel eelistada vett läbilaskvat teekatet (purustatud kruus, graniitsõelmed, munakivisillutis, graniitkivi, munakivi-vuugimuru). Pargisestel jalutusteedel kasutada ajaloolisse keskkonda sobivat katendit. Erandina on lubatud peahoone esise platsi kavandamisel hoone arhitektuuriga sobiliku kivisillutise kasutamine.
9. Parklad võib ette näha vaid skeemil 10 näidatud aladele. Neist lõunapoolsem (skeem 10 A) on ette nähtud vaid valitsejamajasse plaanitud majutusasutuse külalistele ja teenindavale transpordile, põhjapoolsem (skeem 10 B) on pargi külastajate tarbeks. Parklate kate projekteerida peengraniitkillustikuga pinnatud asfaltkattega või graniitkivikattega. Ajutised parkimisalad võib lahendada tugevdatud muruna ning ette näha kinnistutel Raikküla mõisatall või Raikküla mõisapark (mõlemad asuvad väljapool ajaloolise pargi piire). Ajutisi parkimisalasid ei tähistata ega markeerita statsionaarsete tähistega.
10. Teede ruumilised ja konstruktiivsed dimensioonid valida selliselt, et oleks võimalik peateede ja peahoone (sellega seotud alade) mehhaniseeritud hooldus väikesemõõdulise tehnikaga (laius 1,2-1,4 m kaal kuni 1-1,5 t), sh lumelükkamine. Maksimaalne teenindava transpordi poolt kasutatava tee laius võib olla kuni 3,5 m.
11. Mitte kasutada betoonist äärekive. Teede ääristamiseks on lubatud kasutada ümbritseva maapinnaga samal tasapinnal puidust või metallist ääristust. Graniitkivisillutise kasutamisel on lubatud graniidist äärekivi kasutamine.
12. Vertikaalplaneeringul lähtuda kõrvalhoonete restaureerimisprojektidest.
13. Parkimine lahendada võimalikult väljaspool ajaloolise pargi piire. Lahendada jalgrataste parkimine.

Skeem 11. Võimaliku ümbersõidu teekoridori orienteeruv asukoha skeem (jämeda valge punktiiriga tähistatud ala). (Skeemi alus: Maa-ameti kaardirakendus X-GIS).

Puistu: raied, istutused

1. Sanitaar- ja hooldusraie teostada vastavalt Raikküla pargi hoolduskavale²⁶.
2. Pargi kujundamise ja rekonstrueerimislahenduse elluviimisega seotud raied määrata projektiga tingimusel, et need teostatakse alles vahetult enne vastavate rekonstrueerimislahendusteelluviimist.
3. Eemaldada hoonete ja rajatiste konstruktsioone ohustavad või kahjustavad puud.
4. Säilitada kõik vanemad (üle 60 cm läbimõõduga) pargipuud, mis ei kujuta endast murdumise või mingil muul viisil ohtu kaitsealustele objektidele või inimestele. Erilist tähelepanu pöörata esi- ja tagaväljaku väärtuslikele puudele (vt ptk 3.2.4.). Vanadel puudel eelistada kuivanud okste eemaldamist kogu puu mahavõtmisele. Säilitada 10 elupuud esiväljakul.
5. Säilitada loodusliku uuenduse teel tekkinud puud-põõsad, mis on terved, millele on tagatud kasvuruum ning mille asukoht sobib pargikompositsiooniga.
6. Uute istutuste puhul tuleb puude asukohtade leidmisel inglise pargiosas kõige olulisemaks pidada välja läinud puude-põõsaste asendamist, samuti on prioriteetsed ekraniseerivad istutused. Varjavate istutuste tegemisel võib lähtuda Raikküla pargi hoolduskavas antud soovitustest.
7. Suur väljakutse oleks tagaväljakul olnud regulaarse lilleaia taastamine, projektiga näha ette lahendus lilleaia taastamiseks. Lahenduse loomisel lähtuda Raikküla mõisa ajaloolistest fotodest, Keyserlingi märkmetest²⁷ ja ajaloolistest analoogidest.
8. Ajalooliste põlispuude raietel säilitada kändud kõrgusega maapinnast mitte üle 0,2 m. Asendusistutusi põlispuude asemele viia läbi ühe aasta jooksul peale raie teostamist.
9. Alleede asendusistused teostada järgides ajalooliselt väljakujunenud puudevahesid, kaugust teeservast jm. Rekonstrueeritav puuderida peab koosnema vähemalt viiest puust.
10. Istutatavad puuliigid valida pargi rajamisajal kasutusel olnud liikide seast ja dendroloogilise inventeerimise tulemusena koostatud nimekirjale tuginedes. Kasutada võib ka A. Dietrichi 1894. a istikute nimekirja.

Arhitektuursed väikevormid, pargirajatised

1. Projektiga näha ette pargi miljöösse sobimatute rajatiste eemaldamine, ümberkujundamine või asendamine vastavalt ajaloolisele foto- ja/või kirjalikele materjalidele. Likvideerida amortiseerunud tehnorajatised, sh kuivkäimla pargis peale tualettide valmimist peahoones ja/või valitsejamajas.
2. Eemaldada olemasolevad väheesteetilised ja pargiruumi sobimatud elektri- ja valgustuspostid, projektiga teha ettepanek õhuliinide viimiseks maakaablisse.
3. Vältida tuleb sobimatuid ja ajalooliselt väljakujunenud struktuure eiravaid või neile vastanduvaid uuselemente. Mitte ette näha pargiruumiga seotud väärtuslikele ehitistele ja vaateid häirivaid

²⁶ Nurme, Toomeoja 2015

²⁷ Taube 1902

tehnorajatisi ning arhitektuurseid väikevorme (infotahvlid, valgustid jms.). Parki kavandatavate viitade, infotahvlite ja siltide arv tuleb minimeerida.

4. Väikevormide lahendamisel lähtuda atmosfääri sobivast ajastuneutraalsest disainist, kasutada võib ka kaasaegset vormikeelt.
5. Arhitektuursete väikevormide ja pargimööbli lahendusel arvestada säilinud materjale. Uued tuleb sobitada ansambliga ajastuomaste analoogidena või ajastuneutraalsetena. Soovituslikult kasutada heledates toonides värvitud ja hõõveldatud puitmaterjali, kivikonstruktsioonides eelistada viimistlusmaterjalina paekivi, graniiti või silekrohvi. Lubatud kasutada tagasihoidlikes mahtudes betooni, kuna Raikküla mõis on olnud teadupärast üks esimesi mõisaid, kus aktiivselt betooni kasutati – nii on dateeritud tagakülje terrassi neobaroksed betoon-balustrid aastasse 1880²⁸. Betooni pinnaviimistlusel lähtuda olemasolevatest betoonelementidest.
6. Võtta kasutusele olemasolevad, mõisapargis poolsada aastat tagasi kasutusel olnud pargipingid, sarnased Kadrioru lossi pinkidele või kasutada analoogset tarindust.
7. Uusi (uutele asukohtadele) piirdeaedu parki mitte ette näha. Vajadusel näha ette looduses väheeristuv täiendav piire kooli territooriumi ja pargi vahele tagaväljaku osas. Lubatav on ajalooliste aedade taastamine, mis on kas säilinud või mille olemasolu kohta on infot U. Hermannil plaanil „End. Raikküla mõisa situatsiooniplaan 2 lehel.“ või muudel Raikküla mõisa kajastavatel ajaloolistel plaanidel ja joonistel, ajaloolistel fotodel (vt nt fotod 54, 55) või muudes asjakohastes kirjalikes allikates. Projektiga ette näha pargi lääneosa piirava inetu võrkaia eemaldamine ning vajadusel asendamine miljöösse sobiva tagasihoidliku piirdega. Piirde olemasolu on selles osas, arvestades plaanitud hoonete kasutust, turvakaalutlustel vajalik.
8. Kahekordselt mõisa parki ümbritsevad kivimüürid – sees paekivi, väljaspool maakivi - tuleb taastada ja eksponeerida.
9. Esiväljakul (Valitsejamaja kinnistu idaosas) säilinud graniidist tõkkepostid säilitada oma asukohtadel. Graniitpostide rida oli omavahel ühendatud sepiskettidega²⁹. Võimalusel pikemas perspektiivis tuleks graniitpostidest piire terviklikult taastada.
10. Keyserlingide mälestuskivi Kastanimäel/Tallimäel säilitada oma asukohal. Projektis viidata vajadusele Tallimäe/Kastanimäe all asuvas maa-aluses hoones teostada ehitusarheoloogilised uuringud, varemed konserveerida ja eksponeerida. Viidata vajadusele teostada uuringuid kontrollimaks hüpoteese sealsete maa-aluste käikude ühenduste kohta nii ait-kuivati, kui ka küün-tõllakuuriga.
11. Ette näha Mungakaevu konserveerimine. Projektis ette näha Mungakaevu ehitusarheoloogilised uuringud. Kaev taastada uuringutulemustele ja ajaloolistele analoogidele tuginedes.
12. Tellija soov on lõkkeplatsi säilimine pargi tagaväljakul. Projektis arvestada lõkke tegemise asukoha säilimisega. Lõkkekohta ei markeerita ega piirata, kontseptuaalselt käsitletakse seda muruplatsi osana. Lõkkekohta asukoha täpsustamisel tuleb arvestada tuleohutust, kahjustada ei tohi puude võrsid ning peale lõkke tegemist tuleb eemaldada põlemisest jäänud tuhk ja risu. Projektiga näha ette koht pargi hooldusel tekkivate okste, lehtede jm pargis tekkivate orgaaniliste jäätmete komposteerimiseks.

²⁸ Jõesoo 2015

²⁹ Jõesoo 2015

Valgustus

1. Valgustus lahendada eelistatult arhitektuurse valgustusena: valgustatakse peahoone, ait-kuivati ja valitsejamaja fassaadid ning valitud kohad pargis. Fassaadide valgustus lahendada hoonete restaureerimisprojektidega.
2. Valguspunktide arv pargis peab olema minimaalne, valgustid ei tohi päevasel ajal segada vaateid.
3. Soovitavalt mitte kasutada moodsaimelist mastvalgustust. Tellija sooviks on esi- ja tagaväljakul kasutada pigem ajaloolise kujundusega valgustust. Kasutada võib ajaloolistele analoogidele sarnaseid lahendusi teistest mõisatest (Kose-Uuemõisa, Raadi jt; vt foto 53) või vaadetes võimalikult vähedominantseid moodsaid valgusteid.
4. Valgustuse kavandamisel kasutada energiasäästlikke tehnoloogiaid, sh LED - lampe. Lampide valguse temperatuur – soe kollane (ca 2600-3000 K).

Vertikaalplaneerimine

1. Kuigi hoonete sokliosa lahendus antakse hoonete restaureerimise käigus, näha ette meetmed vee ära juhtimiseks peahoone ja kõrvalhoonete ümbert.
2. Pargiosas, eriti säilitatavate puude juurte piirkonnas, maapinna kõrguste muutmine ette näha vaid rekonstrueeritavate ja uute teede ning platside vahetus läheduses ning olemasolevate või plaanitavate rajatiste läheduses vee ärajuhtimise tagamiseks.

LISA 2. Lähteülesanne

Pakkumiskutse – Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojekti koostamine

Artes Terrae OÜ

Lugupeetud hr. Sulev Nurme!

Käesolevaga palume Teil esitada oma hinnapakkumine **Raikküla mõisa pargi rekonstrueerimisprojekti koostamiseks põhiprojekti staadiumis** vastavalt allpoolt kirjeldatud lähteülesandele.

Alad, mida projekteerimistööd käsitlevad ja kaitsereežiim: Raikküla mõisa park (kokku 44 454 m²) järgmiste kinnistute osas:

- Raikküla mõis / 28102 m².
- Raikküla mõisatall / 9338 m².
- Raikküla mõisapark / 5435 m².
- Valitsejamaja / 1579 m².

Raikküla mõisa park ja allee on ehitismälestisena muinsuskaitse all, sellega seotud õigusaktid:

- "Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr. 5, (RTL 1998, 147/148, 555) Kuupäev: 16.02.1998

- "Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi määramine" Kultuuriministri 24. augusti 2005. a käskkirj nr 265 (RTL, 01.09.2005, 93, 1423) Kuupäev: 24.08.2005

Pargi rekonstrueerimisprojektiga tuleb lahendada alljärgnev:

1. näidata restaureeritavad ja rekonstrueeritavad objektid;
2. pargi teedevõrk lähtuvalt ajaloolisest teedevõrgust kohandades selle muutunud olukorraga ja planeeritud hoonete kasutamisest tulenevate vajadustega;
3. parkimine planeeritud hoonete kasutamisest tulenevate vajadustega kuni 20 sõiduauto kohta ja 2 bussi kohta; lisaks jalgrataste parkimine;
4. teekatendid;
5. määrata kujundusraied;
6. projekteerida taastamis- ja täiendusistutused;
7. projekteerida arhitektuursed väikevormid arvestades nende ajaloolisi asukohti, pargimööbel ja inventar:
 - paviljon-lehtla ja kaevumaja;
 - prügimaja ja prügikastid pargis;
 - pingid ning konteinerhaljastus ja lillevaaside postamendid;
 - teetõkised sõidukite liikluse piiramiseks pargis;
 - (piirde)aiad ja väravad;
 - näha ette kiviaedade, -müüride restaureerimine; kastellihoone müüride markeerimine;
 - tähistus, viidad, infostendid jm tulenevalt maastikuanalüüsist;
 - valgustus ja elektriliinid;
 - jaanituleplats; lipumasti rekonstrueerimine;
 - tarbeaed;
 - tagaväljaku lilleaia taastamine;
 - tagaväljaku kesktelje lõppu, pargiteede ristumiskohas – purskaev-skulptuur;
 - Valitsejamaja esised ja mujal asuvad graniitpostid;
 - esiväljaku Kastanimäe kiviktaimla taastamine paetrepiga;
8. vertikaalplaneerimine;
9. liiklusskeem;

10. tehnoloogiline plaan tööde organiseerimise kohta restaureerimistööde ajal.

Pargi rekonstrueerimise eesmärkideks on mõisapargi ajalooliselt kujunenud kultuuri, maastiku struktuuri ja muinsuskaitseliste väärtuste säilitamine ning mõisa pargis planeeritavate tegevuste korraldamine nii, et oleks tagatud nende omavaheline kooskõla ühtse tervikuna.

Rekonstrueerimisprojekti koostamise aluseks on:

- Raikküla mõisa pargi geoalus. Sirkel & Mall Geodeesia OÜ. Tallinn 2015.
- Raikküla mõisa pargi hoolduskava. Artes Terrae OÜ. Töö nr: 1547HK2. Tartu 2015.
- Raikküla mõisa pargi muinsuskaitse eritingimused (valmimas).

Rekonstrueerimisprojekt tuleb kooskõlastada eskiisi staadiumis ning valmis projekt pargi omanikuga, valmis projekt Muinsuskaitseametiga, kohaliku omavalitsusega ja võrguvaldajatega (vajadus täpsustada projekteerimise käigus) ning esitada meile nii paberil kahes eksemplaris kui ka digitaalselt.

Rekonstrueerimisprojekti koostamise praegu planeeritav algus on mais 2016.a. ja teostamiseks on aega kuni 31. detsember 2016.a. Teie pakkumine (koos reg. nr. ja kontaktandmetega) peab sisaldama järgmiseid punkte:

1. Pakkumise küsija nimi – MTÜ Raikküla Mõis ja meie kontaktandmed.
2. Hinnapakkumise kehtivusaeg (soovitavalt vähemalt 4 kuud).
3. Pakkumine peaks sisaldama ka lisatud dokumendis toodud andmeid.

Ootame Teie hinnapakkumist digiallkirjaga kindlasti hiljemalt 11. veebruaril 2016.a.

Parimate koostöösoovidega

Karmel Jõesoo, 50 42 970 ja Ivo Lambing, 56 244 382

Mittetulundusühing Raikküla Mõis

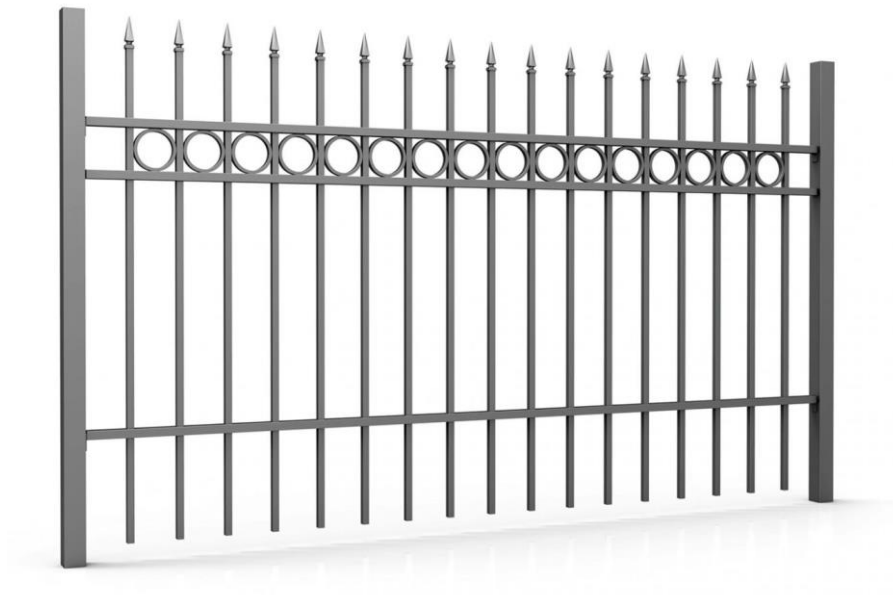
Raikküla küla, Raikküla vald

78402 RAPLAMAA

Reg. nr. 80135331

www.raikkylamois.ee

LISA 3. Piirdeaed

Metallist varb-paneelaed. (Allikas: Mexlem ³⁰)

Paneelpiirded on metallpiirete seas üks tehnoloogilisemaid ja esteetilisemaid lahendusi, mis tagab kõrge kaitsetaseme. Nende eelis teiste piirde tüüpide seas on mugav ja kiire paigaldus, vastupidavus, suur kulumiskindlus ning piirde läbipaistvus – viimane neist on eriti sobilik mõisapargi olemust arvestades.

Metallpiirde värvus: must.

Piirde jaotus ja lahendus rajada sarnane ülaltooduga.

Vt täpsemalt: <http://www.mexlem.ee/tootekategooria/aiad/metallaiad/>

³⁰ <http://www.mexlem.ee/toode/elegant/>

LISA 4. Väravad

Metallist tiibvärav

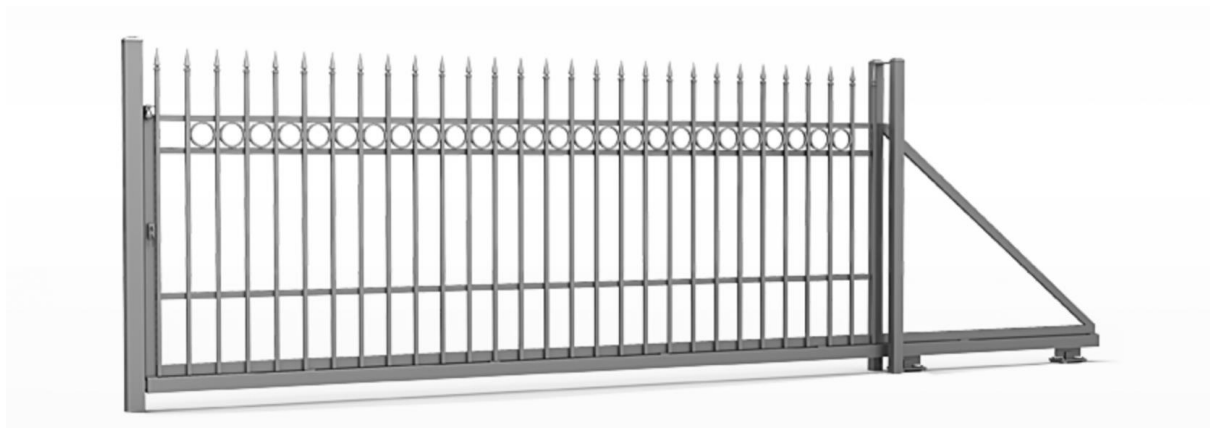

Elegantse lahendusega metallist tiibvärav varb täitega.

Värvus: must

Vt lähemalt: <http://www.mexlem.ee/toode/elegant/> ja <http://www.mexlem.ee/toode/tiibvaravad/>

Metallist liugvärav

Teraspaneelile või varbprofiilile paigaldatud väravaleht. Kandel element paigaldatakse vundamendile ning kinnitatakse poltidega. Relss liigub kanderullikutel.

Värvus: must

Vt täpsemalt: <http://www.mexlem.ee/toode/elegant/> ja <http://www.mexlem.ee/toode/liugvaravad/>

Metallist jalgvärv

Keevitatud jalgvärv „Elegant“.

Värvus: must

Vt täpsemalt: <http://www.mexlem.ee/toode/elegant/> ja <http://www.mexlem.ee/toode/jalgvaravad/>

LISA 5. Valgustid

Pargivalgustid

Lambikupli lahendus (allikas: Leipziger Leuchten)

Lambikupli lahendus (allikas: Fumagalli)

Masti kõrgus: 4...4,5 m

Masti värvus: must

Valgusti tüüp: LED. Kasutada sooja valgusega elementi.

Kasutada võib nii ühe kui kolme kupliga valgustit.

Vt lähemalt:

1) http://www.leipziger-leuchten.com/detailpage_luminiaries/kategorie/heritage-luminiaries/items/ALFRED_I_LED.html

2) <http://www.fumagalli.it/product/tobia-led>

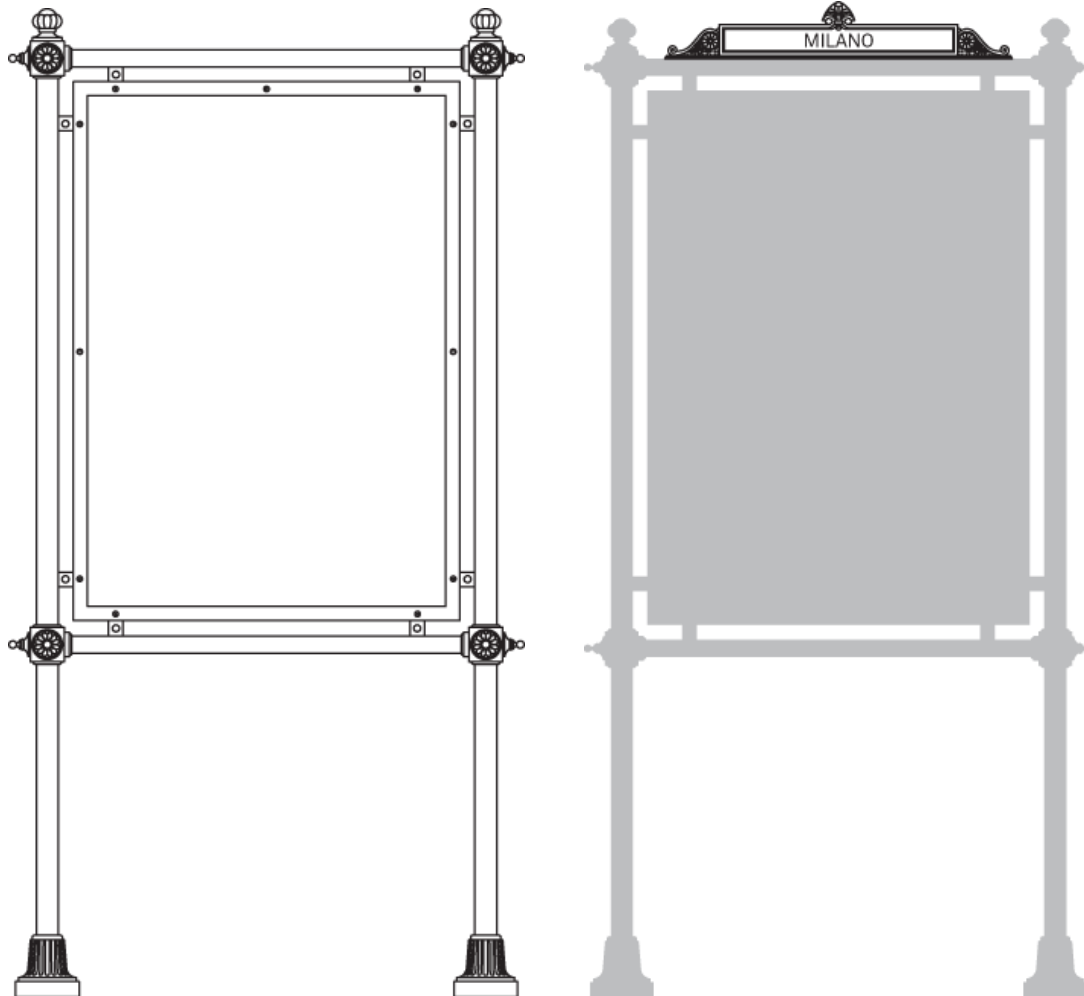
3) <http://www.fumagalli.it/product/tobia-led>

LISA 6. Infotahvel

Mudel: Layia (seerianr: 2292)

Terasest valmistatud infotahvel Layia. Paneeli mõõtmed 101 x 141 cm.

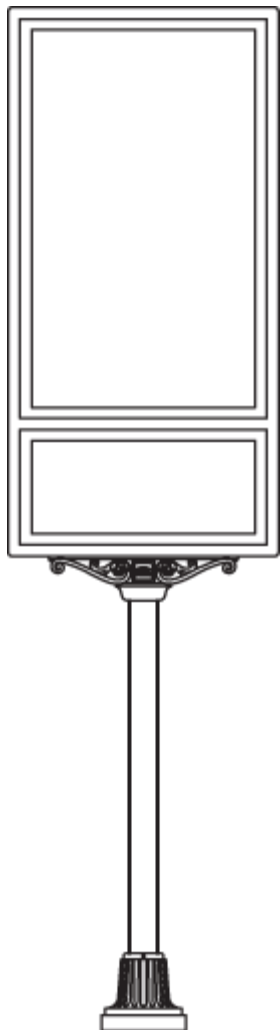
Vt täpsemalt:

http://www.neri.biz/en/products/street-furniture/product-type.aspx?idC=61848&LN=en-GB#id_42661

Täiendavad infoviidad

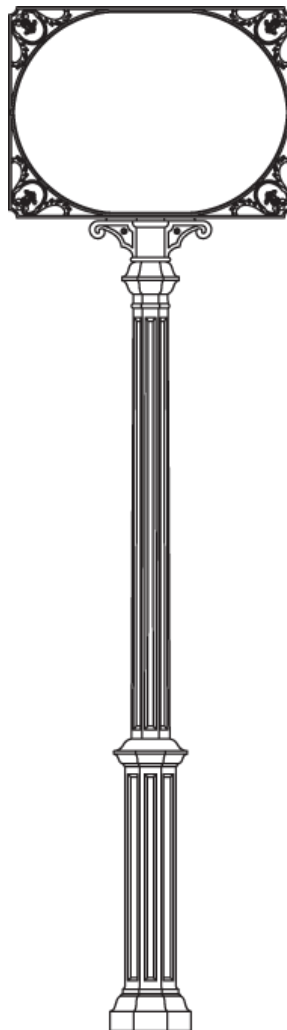
Mudel: Layija (seerianr: 2253)

Mõõdud: 57 x 216,5 cm

Mudel: Scilla (seerianr: 2255)

Mõõdud: 80 x 288 cm

Vt täpsemalt:

http://www.neri.biz/en/products/street-furniture/product-type.aspx?idC=61848&LN=en-GB#id_42642

LISA 7. Pargipingid

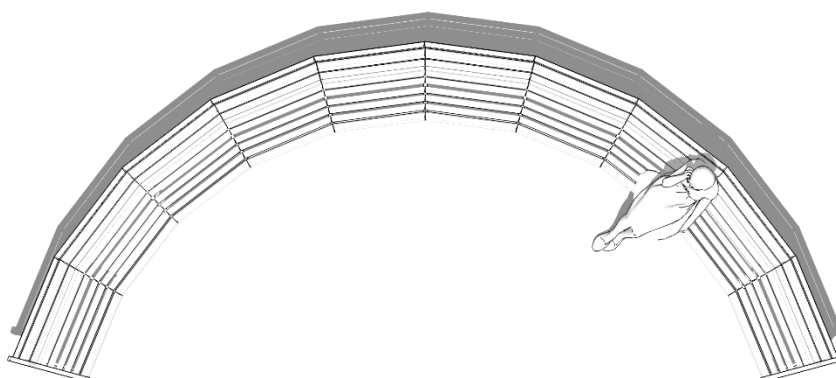
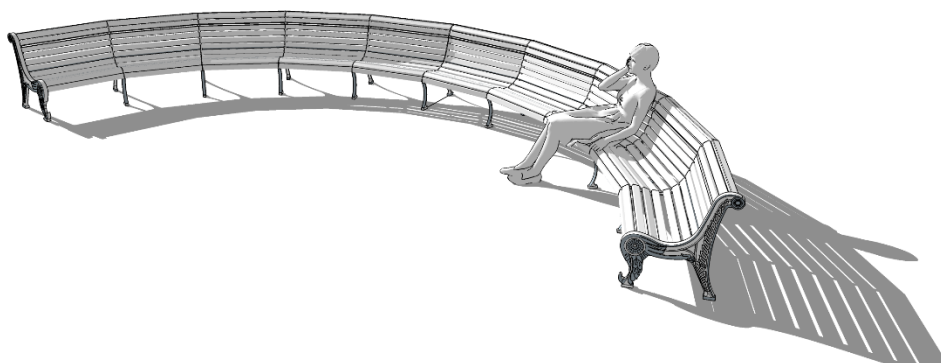
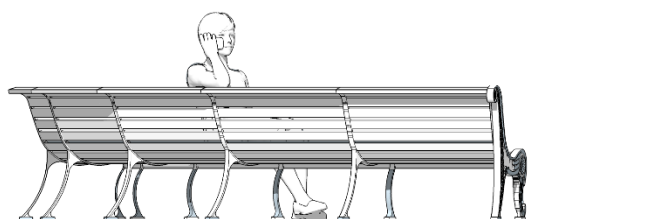
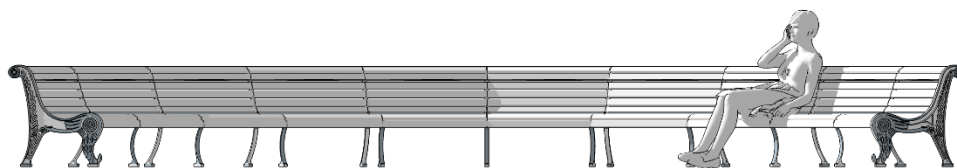

Raikküla mõisa pargi ajalooline olemasolev pargipink.

Mõisapargi pargipinkide puhul kasutada olemasolevate ajalooliste pinkide säilinud malmist otsi või kasutada analoogset tarindust. Soovitav on lasta teha vormid olemasolevate pingiotste järgi ning vastavalt vormidele valmistada vajalikus koguses pingiotsi.

LISA 8. Kaarpink

Projekteeritud kaarpingi põhimõtteline lahendus.

Pingi otsad valmistada valumalmist säilinud pingiotstest tehtava vormi järgi. Joonisel on kasutatud Venemaal toodetava malmotstega pargipingi variatsiooni "Родник" (vt täpsemalt https://hobbyka.ru/product/skameika_parkovaia_rodnik/#close_popup_window). Pingi otste värvus valida must (matt).

Laudisena kasutada 50 x 75 mm puitu, pealispinna poolsed nurgad ümardada faasiga (5 mm). Laudade värvus valida toon-toonis peahoone fassaadiga (valge).

Pingid ankurdada maasse betoonalustel, jalandid kinnitada betoonile kiilankrutega või vastavalt tootja süsteemile.

Vahejalandid valmistada 8 mm paksusest ja 75 mm laiusest painutatud ja tugevdatud metalllehest või vastavalt tootja juhisteile. Eraldi valmistamisel lahendada tööjoonistega.

Lauad kinnitada jalandite külge ümar-puidupoltidega.

Pingi keskmise jala võib lahendada olemasolevate vahetükkide sarnaselt (vt allolev foto).

